

საქართველო

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით

№52 (1682)

11-17 აპრილი, 1998.

● ფასი 50 თეთრი

პროვინციული
თავისუფლებისათვის

ლორთქიფანიძემ დაპირებებში პრეზიდენტსაც გადააჭარბა

მეორე გვერდი

გაქვითვები კულტურაში

იან
კოტორცკის
ფრანგულ
გამოცემაში
ყველგან
ფიგურირებს
არა აბაზი,
არამედ
აბაზა!

მეცხრე გვერდი

კოვენტარი
პრეზიდენტის
3 აპრილს
რადიო-
ინტერვიუზე

მეოთხე გვერდი

ვატიოსანი
გატი
საფიფია?!

მესამე გვერდი

მერვე გვერდი

არჩევნებზე უნდა
დარწმუნდეს მკაცრი
საზოგადოებრივი
კონტროლი

საქართველოდან
მე-11 აკრძ
აკსად
ნასულა

მეორე გვერდი

მე-11 გვერდი

აბა ჰე, ვინ ვის უჭამს!
ანუ ვინ უზრო კარგად
აჭმევს ... ჯიბეებს!

„ეცადეთ, საქართველოში საქმე ისე მოაწყოთ, რომ ყველაფერი ჩვენი განკარგულებით ხდებოდეს, ძარბაზებს კი ეგონათ, ჩვენი მთავრობის განკარგულებას ასრულებდნენ“

მეორე გვერდი

„ელიზბელთა“ ადვოკატების
პირველი პრესკონფერენცია

მე-11 გვერდი

პატიოსანი კაცი საუბრია?!

ინტერვიუ

ჩვენ საენსაციების დეპარტამენტის მენეჯერმა, მანუჩარე მანუჩარაძემ და საენსაციის დეპარტამენტის მენეჯერმა, მანუჩარე მანუჩარაძემ ინტერვიუ ჩამოგვტანა.

ინფორმაციის მართვა და დამატება არაა მართალი. ჩვენ ბავშვთა სკოლაში ვართ, უზრუნველყოფის კომპლექსში ვართ. ჩვენს მიერ შექმნილი პროგრამები მართალია, მაგრამ მათი დამატება არაა მართალი.

ბატონო ილია, რამდენად ვიცით, უშიშროების სამინისტროს ვინაა? და როგორ ვიცით, რომელია უშიშროების სამინისტროს მეთაური?

— ბატონო ილია, უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე. უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე.

ვაქვთ, ნარკობრუნვაში უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე. უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე.

უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე. უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე.

ის განყოფილების უფროსი იყო. როცა ვიცოცხლე (ასე ერქვა) დაინიშნა უშიშროების სამინისტროს მეთაურად. უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე.

ბატონო ილია, მგონი, თქვენ აცხადებთ, უშიშროების სამინისტროს მეთაურია ვიცოცხლე.

ლორთქიფანის დაპირების კრიტიკა

მეორე გვერდიდან

ლორთქიფანის დაპირების კრიტიკა. მთელი საქართველოს მთავრობის დაპირებით, ლორთქიფანის დაპირების კრიტიკა.

Photo News

მა კომპიუტერული პროგრამის დაპირებით, ლორთქიფანის დაპირების კრიტიკა.

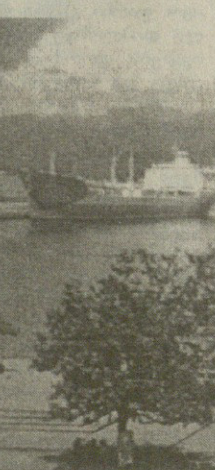
მშვიდობით (?), აფხაზთო, ჩემო!..

როცა გაეროსა და ევროპარლამენტის მორიგი რეზოლუციები წავიკითხე, სიბნელი აღმოჩნდა — მშვიდობით (?) აფხაზთო, ჩემო.

ეს ხომ ყველაფერი ნაცნობია ამ დიდ სექტორში, რომელსაც შეიძლება ასეც ვუწოდოთ „საქართველოს ტრაგედია აფხაზეთისათვის“.

გაეროს 16 თუ 17, ეუთოს 4 რეზოლუცია, ახლა ევროპარლამენტშიც დაინიშნა. ეს რეზოლუციები მაგონებს მომავლადისათვის გაკეთებულ დამამშვიდებელ ინტენციებს. მომავლადის კი, თუ საკუთარ სხეულში არ გამოხატა გამაცოცხლებელი ძალა და ენერჯია, საბოლოოდ რა ემართება, ყველას კარგად მოეხსენება.

რუსმა „მშვიდობის მტრედობა“ რუსეთ-საქართველოს საზღვარი ლამის ცხენისძე ალზე დააფიქსირა; საქართველოს „ოპტიმისტური ტრაგედია“ კი გრძელდება და ღმერთმა უწყის, რომელი აქტი იქნება უკანასკნელი.

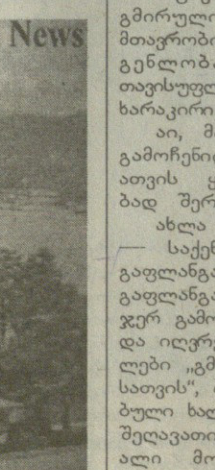
აფხაზეთში — ამ ისტორიულ საქართველოში, რომელიც აგერ ჩვენს თვალწინ ისე წაგვევიწყეს, როგორც ამ 80-ოდე წლის წინათ ტაო-კლარჯეთი და ლაზისკანი — ქართველი მოღვაწის აღარააინ დარჩა (მე არ ვგულსხმობ გააფხულებულ ქართველებს, რომელნიც, ოდესღაც საკუთარ სამშობლოს ცეცხლში და მახვილთა იყვინდნენ, როგორც უცხოელები);

რადგან იავარქმნილია ქართული მატერიალური კულტურის ძეგლები.

ალბათ, უკვე მთლიანად გაყიდული და შესყიდულია გადათივლების მიერ, ხოლო უკანასკნელი ქართველები კი ენგურის ხეობაში მოაცილეს და ახლა, როგორც პრესა წერს, ზუგდიდისა და ნალენჯის რაიონების სოფლებსაც კი ბომბავენ...

დღის შემდეგ რომ გადავდარიყო, ის იქნებოდა უფრო ვაკუუმი და თვალში საცემი, თორემ ახლა მთლად გასაგებია არაა რსთვის გადადგა მთავრობა (ვინ გადადგა, ეს ჯერ კიდევ საკითხავია);

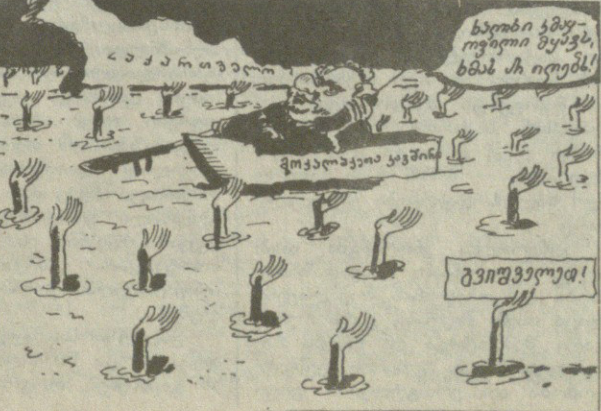
ამდენი მილიონებით რომ ტყვიანობა გვეყავა, იქნებ ისრაელიც იქნებ 5-6 დღიანი ოპერაცია ჩაგვეტარებინა და აღარ დაგვეჭირებოდა მომავალში ფართომასშტაბიანი ომი. მთავრობის გადადგომა საეჭვოდ დაემთხვა „ციხე-ფერჩაფუტანთა“ მანდატის ვადის გახვალას; რუსეთი კი

კანდიდატურებს, მარლამენტის უფრო სწორად, მისი უმრავლესობა მოქვეყნების სახით დაამტკიცებს მხოლოდ იმით, ვინც მათი კაცია და ეს პრევილივე სესიიდანაც გახდა თვალშისაცემი. თუმცა, შეთავაზებული კანდიდატებიდან ვერცერთმა ვერ დატოვა ტელემაყურებელზე მაინცდამაინც კარგი შთაბეჭდილება და ეს გვაფიქრებინებს, რომ ქვეყანას ახალი მთავრობის სახით წინაზე უფრო უფროსი და უსახური ხელისუფლება უყოლება.

საქართველო

„აღას გული გვენალომ, აღას ღვეთი“

წვევარ ტვიფილისგან გატანჯული, მიტინგზე ხელკეტებით გალახული, მტკივა საქართველო გაყიდული და განუკითხავი არანახული. მტკივა ქართველობა გალახული, მოძმის საქციელი სარკასტული, მტკივა ცხნა აპრილი გარდასული კვლავ ცრემლებიან გაზაფხული. მტკივა ლტოლვილების სატივიარი, ჩემი სამაჩაბლო, აფხაზეთი, ვისთან მივიტანო სანივარი, აღარც ბედი გვენალომ, აღარც — ღმერთი. ნიქოლოზ იოსებოძე

გაგრძელება მე-5 გვ.

კომენტარი პრეზიდენტის 3 აბსისტოს რადიომსმენებში

პრეზიდენტი კვლავ ცდილობს (ან ცდილობს თანაშემწის)

პრეზიდენტი თავისუფლად შეეძლო აფხაზეთში ომის წაგების შემდეგ საქართველოს იურიდიული პოზიციის უკომპრომისოდ დაცვას, სახელდობრ, ოფიციალურად იმის აღიარება, რომ

- ა) აფხაზეთში საქართველოს ეომება რუსეთი;
 - ბ) აფხაზეთი ქართველი ერისთვის ეთნიკური ტერიტორიაა და არა შექმნილი, როგორც ჩეჩნეთი რუსეთისთვის;
 - გ) არძინა და მისი ხროვა დამნაშავენი არიან და სამართალში მისაცემნი არიან;
 - დ) აფხაზეთი მტრების, მათ შორის არძინას ბანდების მიერ ოკუპირებული ტერიტორიაა საქართველოს;
 - ე) ოკუპანტის წინააღმდეგ შეიარაღებული მოქმედება საქართველოს მოქალაქის უფლებაცა და მოვალეობაც (პარტიზანული ომი უკანონო ომი არ არის).
- ამის ნაცვლად შევარდნამ რუსეთთან უპირობო კაპიტულაციის კურსი ირჩია იმ გამოუთქმელი მოტივით (თითქოს), რომ ეს პოლიტიკა რუსეთის მხრიდან შეღავათებს მოგვიტანს. გავიდა ხუთი წელი და ვერც შევარდნამ, ვერც მისი მომხრენი ვერც

ერთ შეღავათს რუსეთის მხრიდან ვერ გვისახელებენ. სამაგიეროდ საქართველომ არა მხოლოდ „დე ფაქტო“, არამედ აგრეთვე „დე იურე“ დიდი ზიანი განიცადა. რუსეთი პასუხისმგებლობა გადაურჩა. არძინას ხროვამ „მხარის“ და „აფხაზეთის ხელმძღვანელობის“ სტატუსი მიიღო, გმირმა პარტიზანებმა კი — „ტიერორისტებისა“. დღეს ლტოლვილთა „უსაფრთხოების“ გარანტიობას ჩემულობს ყველა, გარდა იმ ერთადერთისა, ვისაც ეს რეალურად შეუძლია და ამის უფლება აქვს — საქართველოს პოლიციისა, რომელიც თავის მოქმედებას არავის უთანხმებს თბილისში განლაგებული სამინისტროს გარდა. შევარდნადის მიერ გადაღებული ანგარიშით არასწორმა ნაბიჯებმა ამ ერთადერთი დასაშვები მდგომარეობის შექმნა ჩვენი ლტოლვილებისათვის უკვე აღკვეთა. ის, რაც საქართველოს ხელისუფლებამ ქნა ამ ასპარეზზე, მის სრულ იურიდიულ უმეცრებაზე მეტყველებს. (და ამიტომაცაა, სხვათა შორის, რომ „საერთაშორისო ორგანიზაციათა“ შორის, რომლებსაც მას აფხაზეთის ბედის გადწყვეტა მიუხდვია, შევარდნამ რუსეთს ასახელებს).

რას ნიშნავს (კონფლიქტის „ინტენაციონალიზაცია“, რომლის

გალრამავებაც შევარდნადის სურს? „საერთაშორისო“ ასპექტი ამ კონფლიქტს მხოლოდ იმიტომ შეიძლება ჰქონდეს, რომ ზოგის (მაგრამ არა ყველას) აზრით სახელმწიფოს შიგნით ადამიანის უფლებებისა და უმცირესობათა უფლებების მარეგულირებელი ნორმები საერთაშორისო შეთანხმებათა საგანია, რომლებზედაც ინდივიდუალური სახელმ-

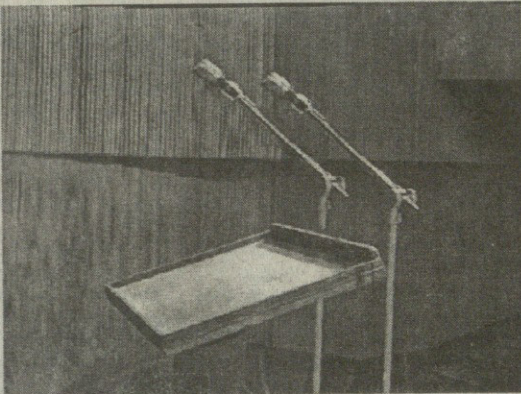
კონფლიქტში მხოლოდ დაზარალებული საქართველოს და თავდამსხმელი რუსეთის კამათი შეიძლება იყოს. ამგვარად, პრეზიდენტის აფხაზეთში პოლიტიკის დღევანდელი კურსის უპირსვეტიცობა ნათელია. გაურკვეველია მხოლოდ, რამდენად შეიძლება გაგრძელდეს ოპტიმისტური ფუქსიტყვიანობით რადიომსმენელის დეზინფორმირება ამ თემაზე.

პრეზიდენტი, ალბათ, მართლსაყვამის ავსოვს

პრეზიდენტი ამბობს, რომ განხილავს და უცხოური ბანკების მიერ ქართული კომერციული ბანკების სთვის სახელმწიფო გარანტიის გარეშე კრედიტის მიცემის შემთხვევები. ჭეშმარიტად სასიხარულოა!

პრეზიდენტი საჩუქრით იმედოვნებს

პრეზიდენტი იმედოვნებს, რომ საქართველო კორუფციის მოერევა დას, მოერევა, მაგრამ პრეზიდენტი ამაზე მეტს იმედოვნებს. მას სწამს, რომ საქართველო

ნიფთები ხელს აწერენ. საქართველოს შინაგან საქმეთა საერთაშორისო ორგანიზაციების ჩარევ საქართველოს არც მოვალეობაა, არც ინტერესი. საერთაშორისო სამართლის საგანი ამ

კორუფციის მოერევა დღევანდელი ხელისუფლების და, კერძოდ, დღევანდელი პრეზიდენტის ხელში. ეს შეუძლებელია. მიზეზი ისაა, რომ არსებული კურსი გამორიცხავს ხელისუფლებაში ადამიანთა აქტიურ მონაწილეობას სხვაგვარად, თუ არ ანგარიშიანი მოტივებით. ილუსტრაცია კი შემდეგი გასლავთ: კორუფცია საქართველოში 1992 წლის მარტიდან ბუდობს არა მხოლოდ სხვა დანესებულებებში, არამედ თვით შევარდნადის კანცელარიაშიც. საექვთა, რომ მისი დაძვრვა ამ კანცელარიაში უფრო ძნელი ამოცანა ყოფილიყო, ვიდრე მისი აღკვეთა საქართველოს მასშტაბით.

პრეზიდენტს ადამიანობა დაავიწყდა

რადიომსმენელისთვის ერთი ამოღებულული თემაა დღეს თურქეთში უკანონოდ დაჭერილი და უღობვლად ცილდანამებული ქართველი ბავშვების ბედი. მასზე პრეზიდენტი დუმს. ხომ არ მეტყველებს ეს იმ ტენდენციანად, რომ, ტრადიციისამებრ, ადამიანები ხურდა ფულად ცვნიან, რომლის გამოც არ ღირს ურთიერთობის გაფუჭება ჩვენს „პერსპექტიულ“ მეზობლებთან?

შემატიკვარი

„...ეცადეთ, საქართველოში სამხრეთს იმე მონაცხით, რომ ყველაფერი ჩვენი განკარგულებით ხდებოდეს, ქართველებს კი ებონოთ, თავიანთი მთავრობის განკარგულებას ასრულებენ...“

ბრაზი პანინი ბრაზ ბობლაევის

მეორე ვერდიანი

აზრებისათვის ეძია შური. ასეთ ცრუ ანგევს ადვილად წამოეგებოდნენ ხოლმე ქართველი მეფეები ერთმორწმუნეობის გამო. ცბიერი ეკატერინე II კი არავის ენდობოდა, საქართველოს მეფისგან წრელ სამხედრო ნაწილს ითხოვდა, რომ რუსთა ჯარისათვის მიემატებინა, თანაც ამ ჯარში ბატონიშვილები უნდა ყოფილიყვნენ როგორც მძევლები.

საქართველო რუსეთისათვის იყო იარაღი, როცა დასჭირდებოდა, მაშინ გამოიყენებდა. აი, რას წერდა საქართველოში მყოფ გრაფ ტოტლებენს გრაფი პანინი: „უნდა ეცადოთ საქმე საქართველოში ისე მოაწყოთ, რომ ყველაფერი ჩვენი ხელმძღვანელობით ხდებოდეს, ქართველებს კი ებონოთ თავიანთი მთავრობის განკარგულებას ასრულებენ, (რუსული სულით, და ქართული სხეულით დაეხრათ საქართველო ეს იყო მათი მიზანი).

საქართველოს მთავრობა ცდილობდა ზარბაზნების ჩამოსხმამოხმარება შეესწავლა, რუსეთის მთავრობა კი ცდილობდა ეს წაეღოთ არ განეხორციელებინა.

რუსთა ჯარში არტილერიის საქმის მცოდნე პირები ქართველები იყვნენ: პოლკოვნიკი ჩოლოყაშვილი და თავადი თარხან მოურავი. ტოტლებენმა ეს რომ გაიგო, ჩოლოყაშვილსა და თარხან მოურავს სასტიკად აუკრძალა საარტილერიო ხელოვნების სწავლება, ამისათვის ისინი დასაჯეს, რუსეთში წაიყვანეს და დააპატიმრეს.

1801 წელს პეტერბურგში ალექსანდრე I-მა მანიფესტი გამოაქვეყნა, სადაც ფარისევლურად იყო ნათქვამი, რომ ეს მანიფესტი საქართველოს კეთილდღეობის სურვილით იყო წაკარნახევი. ამ მანიფესტს შეიძინა თვე უმაღლედნენ საქართველოს, მაგრამ როცა უკვე დამალვა აღარ შეიძლებოდა — მაშინ უკვე საქმე იყო ხალხის დაფიცება ერთგულებაზე.

გენერალმა კნორინგმა დაპატივა გავლენიანი თავადაზნაურნი და თბილისის მოქალაქენი. როცა ისინი შეკრბა, გარს რუსის ჯარი შემოარტყა და ხალხს წინადადება მისცა, რუსეთის ქვეშევრდობა და ერთგულების ფიცი

მიეღოთ. გაოცებული ქართველები გარს შემორტყმულ ჯარს არ შეუმინდა, ძალით არ მიიღო ფიცი და ეკლესიისკენ წავიდა. მაშინ კნორინგმა ბრძანება გასცა დაეჭირათ და ციხეში ჩაესვათ. მეფობა მოსეს, საქართველო გათელეს და დაამცირეს.

საბჭოთა პერიოდის ისტორიკოსები ცრუ და ყალბია. გეორგიევსკის ტრაქტატის 200 წლისთავის ხოტბა მონობის აპოლოგიაა. სამწუხაროა, რომ რუსოფილებს არ შეუძლიათ იმ ზღვა სისხლის დახახვა, რაც მათ დააქციეს საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ, ციმბირის მიწა ქართველთა ძვლებითაა გამოხეივებული.

საბჭოთა რუსეთი ერთი წვეთითაც არ განსხვავდებოდა მეფის რუსეთისაგან და არც ამჟამად „დემოკრატიული“ რუსეთი არ განსხვავდება ამ ორსაგან. მიზანი და მისწრაფება ერთია: მსოფლიო ბატონობა. მოსკოვი III რომია, მეოთხე აღარ იქნება, ამ ფორმულას უჭედავდნენ თავში მთელ ერს.

იმპერიის მიზანს შეადგენდა ფიზიკურად მოეპოო და გაენადგურებინა საქართველო. ამ მიზნით იყენებდა და იყენებს აფხაზებს და ოსებს, სეანეთისა და სამეგრელოს ჩამოშორებასაც ცდილობდა, ამ მიზნით მეგრულ ენაზე დაბეჭდეს წიგნები.

1802 წელს გენერალმა კნორინგმა შიდა ქართლი ოსეთად მიიხსენია. უფრო მეტად, ის აღნიშნავდა, რომ დიდი და პატარა ლიხვის ხეობაში მცხოვრები ოსები და ჩრდ. კავკასიაში მცხოვრები ოსები ერთი მთლიანი ორგანიზაციაა. ამ თეორიით უფრო ადვილად დაიპყრობდნენ ჩრდ. ოსეთსაც, ასევე მათ არწმუნებდა რუსეთის ვოსტოკოვი — ეს ქვეყანა თქვენი, ის ქართველებმა მოიტაცესო. (ამიტომ, საშინოა არაქართველთა კომპაქტური დასახლება).

გალაქტიონის ლექსიც გახსენდება, როცა 5 წლის ტრაგედიას გაიხსენებ, როგორი ზიზლითა

და სიამოვნებით ხვრტდნენ ქართველ ახალგაზრდობას, სტუდენტებს. 1989 წლის ტრაგედია განაშეიძლება დაგვიწყდეს, ბასრი ნიშებით დაჩეხილი გოგობიჭები, 4 ათასზე მეტი მომწამვლელი გაზით მოწამვლული ახალგაზრდობა.

აფხაზეთის „ჩამოშორება“ საქართველოსთვის 200 წლის ოცნება იყო.

მსოფლიო პეგემონის მოსაპოვებლად პეტრე I-მა ანდერძი დატოვა: „განუწყვეტლივ ვაფარ-

საბაზი, მათი დამორჩილებისათვის“. სამწუხაროა, რომ ქართველმა მეფეებმა არ დაგვიტოვეს, არა დაპყრობის, არამედ ერთად ყოფნის და ერთად დგომის ანდერძი.

„დემოკრატიულმა“ რუსეთმა ნააქეზა, იარაღითა და ფულით აღჭურვა აფხაზების, სომეხთა და ჩრდ. კავკასიელთა ბრბოები, მიუსია საქართველოს და კვლავ ცდილობს მის დაშლა-დაქუცმაცებას. 1992 წლიდან ეწევა: ორპრობას, ორმაგ პოლიტიკას, მოჩვენებით დიპლომატიას. ქართულ აფხაზეთ მხარეს შუამავლობს ვითომ. სამწუხაროა, რომ ქართული დიპლომატია ახლაც ტყუვდება, ადვილად ეგება მათ ანკეზზე. მათი ხელმოწერა არასოდეს არ არის სანდო. ამას ადასტურებს მხარე ისტორიული გამოცდილება — ისე, როგორც გეორგიევსკის ტრაქტატი იყო ფარსი. (ქართული დიპლომატია არ იყენებს ფორმულას: „უნდა შეამონე“).

1992 წლის 3 სექტემბრის მოსკოვის ხელშეკრულებით ჩვენ დაავკარგეთ: გაგრა, განთიადი, ლესელიძე, ბიჭვინთი და აფხაზეთში, რუსებმა და კონფედერატებმა უდანაკარგოდ აიღეს ქალაქები. ასეთივე სიცრუეს ხელი მოეწერა 1993 წლის 27 ივლისის სოჭის შეთანხმებაზე, რომლის საფუძველზეც, ორივე მხარეს უნდა გაეყვანა მძიმე ტექნიკა — აფხაზეთში მხარე რომ შეასრულებდა ამ შეთანხმებას, ამის გარანტიად რუსეთი გამოადიოდა. გუდაუთაში როცა ეს ხელმოწერილი დოკუმენტი არძინას მიუტანეს (სოჭში გოგუაძემ და ვინჯოლიამ მოაწერეს ხელი) არძინამ ალფრთოვანებულმა წამოიძახა: „სოსუმი ალებულიაო“.

არძინა თითოეულ ბოვიეს აძლევდა 300000 დოლარს, (რასაკვირველია, რუსეთი აფინანსებდა). ჯერ მიდიოდნენ კაზაკები (1500 დაქირაებული), შემდეგ ოსები, შემდეგ ჩეჩნები, შემდეგ ყაბარდო-აღილელები და ბოლოს აფხაზები.

16 სექტემბერს დილით, როცა

ქართულმა მხარემ ტექნიკა გაიყვანა, იმ დღესვე დაიწყეს მტურში და 12 დღის მანძილზე სოსუმი იბომბებოდა.

1994 3 თებერვალი: ისევე მოტყუება და ლალატი. ამ დღეს ელცინი თბილისს ეწვია, დაბადების დღე მიულოცეს, დაასაჩუქრეს, სამშვიდობო დოკუმენტს ხელი მოაწერეს. 3 დღის შემდეგ კი (7. 11) აფსუთა, ჩეჩენთა, რუსთა გაერთიანებამ დაარბია გალში დაბრუნებული ქართველობა, რვა სოფელი გადაწვეს, 200 ქართველი დახვრიტეს, ოთხი ათასამდე გამორეკეს, წაღწევის ტყვეში შეყარეს, რომ ყინვაში 2 მეტრან თოვლში დახოცილიყვნენ. (რასაც აკეთებს აფსუა, აკეთებს რუსის დაკვეთით).

1989 წლის ივლისის სოსუმის ტრაგედია დიდი წმენდის დასაწყისი იყო, აქაც მოტყუდა ქართული მთავრობა და ქართული დიპლომატია. არავითარი ზომები არ მიიღო აფსუური ექსტრემიზმის გასანადგურებლად (და მეტიც). წაყრუების პოლიტიკით მათ სინდისზეა 30 ათასზე მეტი უდანაშაულო ქართველის სიცოცხლე).

Photo News

თითო ჩვენი საზღვრები, ჩრდილოეთით და სამხრეთით შვი ზღვის გასწვრივ“. ანდერძში საუბარია სპარსეთის, თურქეთის, საფრანგეთის, ავსტრიის, ინდოეთის დამორჩილების გეგმებზე, რომ რუსეთის იმპერია გამხდარიყო მსოფლიო მბრძანებელი. ეს ანდერძი გამოაქვეყნეს 1946 წელს. პოლონეთის დამორჩილების გეგმა როგორ გაეს საქართველოს დამორჩილების გეგმას: „დავყოთ პოლონეთი, ხელი შევუწყოთ მასში ჯანესა და მუღმივ განხეთქლებას, ძლიერები ოქროთი გადმოვიბოროთ ჩვენს მხარეს. მფარველობა გავუწიოთ ჩვენი ჯარი დროებით, შევიყვანოთ და მანამდე ვიყოლიოთ, სანამ არ მოგვეცემა შესაძლებლობა მათი საბოლოო დატოვებისა. ხელში ჩავიგდოთ შვეიცარის რაც შეიძლება მეტი ოლქი და ოსტატურად გამოვიწვიოთ მათი მხრიდან თავდასხმა, რათა მოგვეცეს

მაშინ გაერთიანდნენ ტყვარჩელის, ოჩამჩირის, გუდაუთის აფსუა ექსტრემისტები. მათმა რაოდენობამ 17 ათას კაცს მოაღწია, რომლებიც შეიარაღებული იყვნენ ცეცხლსასროლი იარაღით. 15 ივლისს აფხაზეთს ტყვეებისაგან დაიღუპა 16 კაცი: 9 ქართველი, 5 აფხაზი, დანარჩენი სხვა ეროვნება. ამ საქმეს ხელმძღვანელობდა გუდაუთის რაიკომის პირველი მდივანი ოზგანი და ოჩამჩირის რაიკომის პირველი მდივანი ბაგაში (აქვე მუშავებდა კითხვა: რატომ უნდა ყოფილიყვნენ აფსუა ექსტრემისტები პირველი მდივნი? როცა ეს უკანასკნელი 17 შეადგენდნენ, ეს ქართული ზღვარგადაცილებული ტოლერანტობის გამო, ქართველის დამახინჯებული ცნობიერებაა, ყველაფერი სხვა ეროვნებას, თავის თავი თუნდ რეზერვაციით მოაქციოს).

ქართულმა მთავრობამ ოზგანის დასაპატიმრებლად არავითარი ზომები არ მიიღო და საერთოდ ყველა დამნაშავე დაუსჯელი დატოვა (მოსკოვს ეწვიებოდა) მხოლოდ საკადრო ცვლილებებზე

გაგრძელება შექმნე ვერდიანზე

საქართველო

პატიოსანი კაცი საუბრია?!

მესამე გვერდიდან

ათ წელზე ცოტა მეტი ჰქონია ნამსახურები. მოდით, მე შევასწავლო მშობლიურ უშიშროების სამინისტროს: გენა ციციკა უშიშროებაში მუშაობს 1970 წლიდან. არის 28 წელი „ათზე ცოტა მეტი“ ადრე ერთ-ერთ სამმართველოს ხელმძღვანელობდა. დაკავებული დროს კადრების სამმართველოს განკარგულებაში იყო და ახალ დანიშნვას ელოდა. გაზეთში ცოლის ერთი წყალბაზუნი ნათესავი რომ უხსენეს, ის რატომ არ თქვას, რომ მისმა ცოლისძმამ საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის დაცვას შესწირა თავი.

ბატონო ილია, ძნელია დავაჯერო მკითხველს, რომ უშიშროების თანამშრომელს, ისეც მაღალი ჩინის მქონეს, ისე უფროს, რომ დანაშაულზე მიდის.

დაჯერება რომ გაგიადვილდეთ, ასეთ რამეს გირჩევთ — ქვეთარაძის ქუჩის № 25-ში ორი თექვსმეტსართულიანი სახლი უშიშროების თანამშრომლებითაა სავსე. ერთ-ერთი კორპუსის ქვეშ პურის მაღაზიაა. ჰოდა, ამ მაღაზიის დირექტორი დათო ცელაძეს სთხოვეთ რვეული, რომელიც ცელაძის ინერსი და იცით, რას გაიგებთ? — პურის ფული არა აქვთ უშიშროების მაიორებს, პოლკოვნიკებს, გენერლებს. მერე მოძებნეთ კორპუსი, სადაც საგზაო პოლიციის რიგითი ინსპექტორები ცხორებენ და ნახეთ, ნისად იღებენ პურს? ისე არ გამიცოტ, თითქოს მთელ პოლიციას ჩირქს ვცხებდე. მაშინ, უპატიოსნესი კაცი, შინაგან საქმეთა სამინისტროს სისტემაში მუშაობდა, თვითონ, ერთ დროს, პოლიციის გაზეთების „სიმართლისა“ და „კრიმინალური ქრონიკის“ კორესპონდენტი ვიყავი, ვიცნობ ამ სისტემაში უპატიოსნეს და ენციკლოპედიური ცოდნის მქონე ხელმძღვანელებს — დემურ ლალანძის, იუზა წერეთელს და სხვებს. ჯემალ გახოკიძესა და ჯემალ ჯანაშიასაც მათ რიცხვს მივათვლი, მაგრამ ჩემი პრეტენზიები მათდამი უკვე მოგახსენეთ. სამართალია, კაცი ათეული წლებით სიკვდილს ეთამაშებოდა და გპოიდა? ერთ რამესაც გეტყვით და ნეტავ პრეზიდენტს ყურამდე მიაღწევდეს: უშიშროების თანამშრომლებშიც და პენსიონერებშიც უკმაყოფილება იზრდება.

ეს მოხუცებიც რაიმე ძალის წარმოადგენენ?
პენსიონერები? ამ „მოხუცთა“ უმეტესობა ორმოცდაათ წლამდე ასაკის ჯანმრთელი და მრავალმხრივ განათლებული ხალხია, რომელთა დასაქმების საქმე ძალიან

ცუდაა. არ შეუძლია სახელმწიფოს, ეს ხალხი დაასაქმოს საგადასახადო ინსპექციასა და საბაჟოებში, სადაც პატიოსნება და სიმტკიცეა საჭირო? მიდით ერთხელაც საბაჟო დეპარტამენტის უფროსთან, აიღეთ ინტერვიუ და პკითხეთ, რატომ ღირს ამ სისტემაში მოხვედრა ხუთი ათას დოლარზე მეტი?

— აუცილებლად ვკითხავ, თუ მიპასუხა, მაგრამ თქვენ ხომ არ ფიქრობთ, უშიშროების ახლანდელ და ყოფილ თანამშრომელთა მიმართ, მსუბუქად რომ ვთქვათ, უფურადღებობა რეაქციაა მათ წარსულ ცოდვებზე?

— ხალხს რომ წამებით ვხვდებით სულს, არა? ამ „ნამებულთა“ უმრავლესობას უშიშროების კომიტეტს სიახლოვესაც კი არ გაუვლია. რატომღაც ისეთი ვინაობები იფარებენ წამებულის ნიღაბს, გაგიყვები კაცი. რატომ არაფერს ამბობდნენ ან ამბობენ ამ „ნამების“ შესახებ ყოფილი პოლიტიკატიმრები: მერაბ კოსტავა, ზვიად გამსახურდია, თემურ ჭანტურაშვილი, ავთო იმნაძე, ირაკლი წერეთელი, დათო ბერძენიშვილი და სხვები? რატომ არ ვანამეთ მოდგმით დისიდენტი ნოდარ ნათაძე, ან თუ ვანამეთ, რატომ მეგობრობს ჩემთან?

მოდით, ერთ საინტერესო ფაქტზე მოგიყვებით: 1991 წელს, უკვე ეროვნული გვარდიის ოფიცერს, ტრადიციონალისტთა კავშირის საგამომამუშავებელი თვის წინ, ერთ-ერთ გაზეთში ინტერვიუ დაიბეჭდა ამ „ნამებულთა“ სადაც იგი ცნობილ დისიდენტად იხსენიებოდა. კი, უდავოდ პატრიოტი კაცია, მაგრამ ამ პატრიოტიზმს მას მატერიალური კვილიდელია და ორი მონვევის პარლამენტის წევრობა მოუტანა, მე კი სამაჩაბლოსა და აფხაზეთის ბრძოლებში სიკვდილს ათასჯერ გადაარჩინოს, არც ორდენები მომითხოვია, არც პარლამენტარობა და, წარმოიდგინეთ, დღესაც უმუშევარი ვარ. ამაზე იტყვიან, ზოგის ბამბა ჩხრალეს, ზოგის — კაკალიც არაო. ხომ გაგართვთ?

— გმადლობთ, ბატონო ილია და ერთ ბოლო კითხვას დავისვამთ ჩვენი საუბრის მთავარ თემაზე. თქვენ ფიქრობთ, უშიშროების სამინისტრო ისევ დაიშლება და ამის მთავარი მიზეზი მისი ხელმძღვანელობის პოლიციელობა იქნება?
— სპეცსამსახური, რომელსაც ნარკომაფიოზები ჰყავს თავის რიგებში, დაშლილი არ არის? რაც შეეხება დაშლის მიზეზს, მე არ ვამბობ, რომ მთავარი მიზეზი ხელმძღვანელობის პოლიციელობაა. შინაგან საქმეთა სამინისტროს ყველა დონის ხელმძღვანელები პოლიციელები არიან, მაგრამ სამინისტრო კი არ იშლება. პოლიციელი მეტად დავაფასებელი პიროვნებაა, როცა პოლიციელის სკამზე ზის და პოლიციელის საქმეს აკეთებს. ბოლოს აღივლილს, ეს საქმეც პოლიციელებმა არ გახსნეს? ზოგჯერ თანამდებობაზე უარის თქმაც პატრიოტიზმი. ჩვენ, უშიშროების სამსახურის ყოფილ თუ ახლანდელ თანამშრომლებს, ისიც გვეყოფა, „მნამებლები“ რომ ვიყავით. ეგადავკაცია, ახლა მაფიოზებიც გვიძახონ.

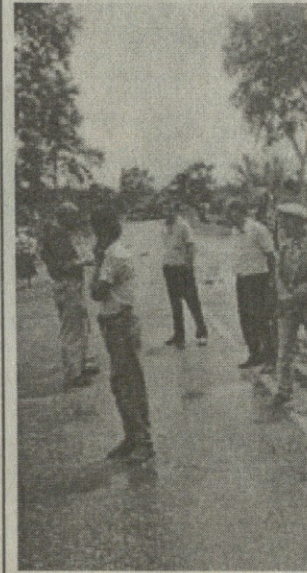
ესაუბრა კობა კახანაძე

მშვიდობით (?), აფხაზეთში, ჩემო...!

მესამე გვერდიდან

ცინიკურად აცხადებს — საქართველოს უნდა ვაცალოთ ახალი მთავრობის ჩამოყალიბება, საქმე არ გაურთულდესო.

არადა, შეიქმნა რებუსული სიტუაცია: — 31 ივლისისათვის აფხაზეთის „განდგომილი ერისთავი“ არძინბა მესამე რომის იმპერატორს მანდატის გაგრძელებას სთხოვს; საქართველოს ხელისუფლება სდუმს; გაერო თავის წარმომადგენლებს მანდატს 31 დეკემბრამდე უგრძელებს; „მშ-

ვიდობის მტრედების“ საკითხს კი სამიტი ალბათ ოქტომბერში გადაწყვეტს (!!).

ყველაფერი ეს ხომ ნაცნობია და წინანდელის გამეორებაა.

უეჭველია, „ცისფერჩაფხუტიანებს“ საქართველოს დემოკრატიის გამო, კანონიერად თუ უკანონოდ, 31 დეკემბრამდე გარანტირებული აქვთ აქ დარჩენა; მანამდე კი, დღეს სამიტი მორიგი ციკლით გაუგრძელებს ვადას და გამორიცხული არაა, საქართველოში დატრიალებული თუ ჩატრიალებული მოვლენების წყალობით რუსთა გარნიზონი სულაც

მაღგენლობაში, არძინბას აფხაზეთზე ხომ უკვე აღარ იქნება ლაპარაკი.

ყველაფერი ეს თუ მე-19 საუკუნის დასაწყისში ტრაგედია იყო, დღეს ფრასად გვექცევა. როგორც დღევანდელი ტანჯული და ნაქციული საქართველოს ერთ-ერთმა მოქალაქემ არ შემიძლია გამწარებით არ წამოვიძიხო-ალსდეცი, გამოიღვიძე-საქართველოვ! თორემ, კაცობრიობა შეიძლება უშენოდ შეხვედეს 21-ე საუკუნეს; ოფიციალური მონაცემებით ხომ საქართველოდან უკვე გასულია 1,2 მლნ

და გენოციდი კი არა, ეთნიკური წმენდაც ვერ დააფიქრებინა ამ ორგანიზატორებს.

არადა, ხომ ფაქტია, რომ აფხაზეთში ქართველობა თითზე ჩამოსათვლელად აღარაა.

ყოველივე ამის შემდეგ ხომ არ დადგა დრო საერთაშორისო მასშტაბით ცოტათი „დავიციწყოთ“ აფხაზეთი და შინგით უფრო აქტიურად ჩავტრიალდეთ, ყველაფერი დავიციწყოთ, შევექმნათ სახელმწიფო პროგრამა - „აფხაზეთის დაბრუნებისათვის“ (რომელიც, რატომღაც აქამდე არ გაგ-

ადამიანი და გასვლა კვლავ გრძელდება... ყველაფერიდან ჩანს, რომ გაეროს, ეუთოსა და სხვა გაერთიანებებს საქართველო, უკაცრავად არ ვიყო, ფეხებზე უკიდიათ და, როგორც გამზავებული პაპარა მოჩხუბარ ბიჭებს, ისე გვაფრთხილებენ-მკაცრად დავიცივათ არაფრისმოქმედი რეზოლუციები თუ შეთანხმებები, აინუნშიაც არად აგდებენ დაკარგულ ნ რაიონსა და 300 ათას ლტოლვილს, ათას სხვა უბედურებასთან ერთად.

ამასობაში საქართველოს კვიპროსიზაცია სახეზე გა-

ვანია), დავიციყოთ „ქვეების შეგროვება“, რათა მალე ჩვენ თვითონ დავიციყოთ „უამი ქვეების სროლისაი“, თორემ ნუთუ ვერ ვხედავთ, რა საშინელი სისწრაფით მიმდინარეობს გაუცხოების პროცესი ია სოფო შალია აფხაზეთში დაბრუნების მსურველიც აღარავენ იქნება, აფხაზეთის სრული კოლონიზაციც მალე დამთავრდება, ჩვენს ქვეყანას კი არავითარი ეროვნული იდეოლოგია და პროგრამა არ გააჩნია, რომ სამომავლოდ რაიმეს იმედი ვიქონიოთ.

რაც უფრო მეტი დრო გავა, აფხაზეთიდან დევნილ-

თა ახალ-ახალ თაობებს წარმოდგენაც არ ექნებათ აფხაზეთზე და ნოსტალგიაც არ შეაწუხებთ.

ამას ისიც ემატება, რომ უკვე დაიწყო ციებ-ცხელება მომავალი არჩევნებისათვის და თუ ლაგოდაც-ში გამართული „სექტაკლით“ ვიშხველებთ, ქართველები ისე დაუმტკრევენ ცვირ-პირს ერთმანეთს, რომ აფხაზეთის დაბრუნება კი არა, საკუთარი სახლ-კარაც აღარ გაახსენდებათ ჩვენს სკამისმოყვარე პოლიტიკოსებს.

ბიძინა თაყაიძე

Photo News

რიონზე ან რიკოთის უღელტეხილზე ვიხილოთ (ღმერთმა ნუ ქნას, მაგრამ...).

ჩვენი პოლიტიკური პოზიციის თუ ოპოზიციის ელიტას არ სურს გაიხსენოს, რომ რუსეთში „საქართველოები“ „შეიერთა“ და არა ერთიანი საქართველო და ყველაფერი იქეთკენ მიდის, რომ ისტორია განმეორდება და ქართლ-კახეთის სამეფოს ნაცვლად დღეს „დამოუკიდებელი აღმოსავლეთ საქართველოს რესპუბლიკა“ პირველი ამოყოფს თავს რუსეთის ნეიომპერიის შე-

ქვს. ენგურზე მყარად დაფიქსირდა საზღვარი რუსეთსა და საქართველოს შორის და, როგორც პრესა იუნელიტას არ სურს გაიხსენოს, რომ რუსეთში „საქართველოები“ „შეიერთა“ და არა ერთიანი საქართველო და ყველაფერი იქეთკენ მიდის, რომ ისტორია განმეორდება და ქართლ-კახეთის სამეფოს ნაცვლად დღეს „დამოუკიდებელი აღმოსავლეთ საქართველოს რესპუბლიკა“ პირველი ამოყოფს თავს რუსეთის ნეიომპერიის შე-

თა ახალ-ახალ თაობებს წარმოდგენაც არ ექნებათ აფხაზეთზე და ნოსტალგიაც არ შეაწუხებთ.

ბიძინა თაყაიძე

ივანე ჯავახიშვილი საქართველოსა და რუსეთს შორის ურთიერთობების შესახებ

ქართული საბჭოური ისტორიოგრაფიის ერთ-ერთი დამაბასათებელი ნიშან-თვისება გახლდათ ჩვენი ქვეყნის რუსეთთან ურთიერთობების დამახინჯებული, ფალსიფიცირებული სახით წარმოდგენა. ცხადია, კომუნისტური იდეოლოგია, თავისთავად ალბერტი, აქ არაფერ შუაში იყო, მთავარია რომ მოვლენათა ამგვარი გააზრება და შეფასება განპირობებული იყო რუსული იმპერიალისტური თვალთახედვით. დამახინჯება იწყებოდა თამარის ხანადან, რის გამოც თავის დროზე აიკრძალა შალვა დადიანის რომანი „უბედური რუსი“ (სახელწოდების გამოცვლამაც ვერ უშველას).

რასაკვირველია, ზემოაღნიშნული ისტორიოგრაფიული ტრადიცია მხოლოდ საბჭოთა პერიოდში როდი არსებობდა, იგი ბოგინობდა მანამდეც: პოლიტიკურად დამონებულ ქართველობას სიბერეთის თქმა არ შეეძლო მეფის რუსეთის პირობებშიც. ამის თაობაზე ივანე ჯავახიშვილი თავის ნარკვევის „დამოკიდებულება რუსეთსა და საქართველოს შორის XVIII საუკუნეში“ წინასიტყვაობაში აღნიშნავდა: „ამ მონოგრაფიის გამოქვეყნება განსაკუთრებით იმიტომ გადავსწავიტე, რომ ყველა აქამდის გამოცემულს თხზულებებში რუსეთში არსებულ პოლიტიკურ და საცენზურ პრობლემის სიმკაცრის წყალობით ავტორებს (პირველ რიგში იგულისხმება მიხეილ ხელთუფლიშვილი და ზურაბ ავალიშვილი — გ. ყ.) ისტორიული სიმართლის სწული წინამდევლობა და გულახდილობით გამოთქმა არ შეეძლოთ.“

კანონზომიერია, რომ საბჭოთა ხელისუფლების წლებში ამ ნაშრომის გამოქვეყნება არ აწყობდათ. როცა 1953 წელს სიმონ ყაუხჩიშვილმა იგი შეიტანა „ქართული ერის ისტორიის“ მეხუთე წიგნში, ტირაჟის დიდი ნაწილი კონფისკრებული იქნა. თუმცა გამოქვეყნდა ალენშაინმა, რომ „ჩვენს საისტორიო მეცნიერებას დიდი მიღწევები აქვს ამ უკანასკნელი 30 წლის განმავლობაში და ბევრ საკითხში, რომელთაც ესება ივ. ჯავახიშვილი წინამდებარე მეხუთე ტომის მასალებში, ჩვენ ამჟამად მოგვეპოვა უფრო მეტი და საღი შეხედულება“, გამოტოვებულ იქნა ნარკვევის წინასიტყვაობა და ბოლო ორი გვერდი, (ერთგან სიტყვა „ურცხვობა“ თავად პოტიომკინს რომ ესება „გამბედაობად“ არის შეცვლილი) და ა. შ. ყოველივე ამის მიუხედავად 1953 წელს „ქართული ერის ისტორიის“ მეხუთე წიგნში ბედი, როგორც აღვნიშნეთ, საგალო ალმოწინადა.

თვითონ ჩვენი დიდი ისტორიკოსი და მამულშიველი საქართველოს რუსეთთან ვითომდა შერთებლის საკითხს თავდაპირველად შეეხო ნაშრომში „საქართველოს სამეფო ტახტის მემკვიდრეები მეფის ძე დავით და ბატონიშვილი იულიონ“. სადაც ძირითადად მასალები იყო გადმოცემული, ხოლო საკითხის გააზრება-შეფასებისაგან ავტორი იმხანად თავს აკავებდა. ავტორად უფრო თავისუფალი იყო საკუთარი აზრების გადმოცემისას ივანე ჯავახიშვილი 1906 წელს პეტერბურგში გამოცემულ ბროსიურაში „პოლიტიკური და სოციალური მოძრაობის საქართველოში XIX საუკუნეში“ (რუსულად). ამის შემდეგაც იგი აღნიშნულ საკითხს არაერთხელ შეხებია და ამას ყოველთვის აკეთებდა ობიექტურად, მიუხედავად პოპულიზაციიდან, რაც, როგორც წესი, მიუღებელი იყო ქართული საბჭოური ისტორიოგრაფიისათვის.

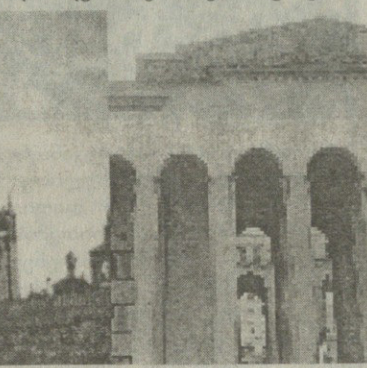
„ქართველი ერის ისტორიის“ მეოთხე წიგნში ივანე ჯავახიშვილი დიდ ადგილს უთმობდა ალექსანდრე II კახთა მეფის ურთიერთობას რუსეთთან, კერძოდ მან რუსეთის მეფე თევდორე მან რუსეთის ძეს 1586-87 წლებში

დესპანები გაუგზავნა. ავტორი მთელი გარკვეულობით წერდა: „როდესაც ალექსანდრე მეფის რუსთა მეფისგან მფარველობის თხოვნა გადაუწყვეტია, ამის უმთავრესი ამამოძრავებელი მიზანი საქართველოს ოსმალეთისა ან სპარსეთის მძლავრობისაგან თავის დაღწევა და უზრუნველყოფა კი არ შეადგენდა, არამედ ზურგის გამაგრება და თავდაცვა ჩრდილოეთელ მეზობლებისაგან, განსაკუთრებით შამხალის ტყვევნა-ძარცვა-გლეჯისაგან.“ მაგრამ რუსეთის პოლიტიკა ჩვენს მიმართ სხვა გეზის გამომატეველი იყო. ივანე ჯავახიშვილის მიხედვით, „იმთავითვე ქართველ მეფესა და რუსთ მეფეს შორის მათი პოლიტიკური ურთიერთობისა და დამოკიდებულების შესახებ გაუგებრობა და შეუთანხმებლობა დამყარდა. შემთხვევითი მოვლენა არ ყოფილა ეს გარემოება, არამედ ორი ერთიმეორესთან შეუწყობელი პოლიტიკური მიმართულებისა და წადირების ბუნებრივი შედეგი იყო.“²

თუ ალექსანდრე II-ს სურდა რუსეთის მფარველობით მაჰმადიანური ქვეყნებისაგან თავი დაეცვა, რუსეთი ამის სანაცვლოდ შორს მიდიოდა. მას სურდა კახეთის სამეფოს ყმობა (ყმადნაცივობა). ამიტომაც რუსი ხელმწიფე და მისი გარემოცვა არ იყვნენ დარწმუნებულნი იმაში, რომ ქართული მხარე ხელს მოაწერდა ე. წ. ფიცის წიგნს. ამჟამად რომ რუსეთის მხარე ზემოაღნიშნულს და კახეთის მეფეს, ისე რომ მას ამ ტიტულით არც კი მოიხსენიებდა ხოლმე. არც ზარბაზნის ჩამოსხმელების გამოგზავნაზე, რასაც ასე დაბეჯითებით ითხოვდა კახთა მეფე, არა ფიქრობდა, მაგრამ როდესაც ალექსანდრე II იძულებული შეიქნა ხელი მოეწერა ხელშეკრულებისათვის, ამიერიდან მას უკვე „მეფის“ წოდებულებით მოიხსენიებდნენ. რუსეთსა მხარის ამგვარი მგებამორთობის მიზეზი, ივანე ჯავახიშვილის აზრით, შემდეგი იყო: „რაკი კახთა ბატონი თავიანთ ყმადნაცივდა და მოხარკედ უნდადათ ექციათ, მათი დამყარობითი მიზნისათვის უფრო ხელსაყრელი იყო ალექსანდრე მეფედ მოხსენიება და მთელი ივერიის, საქართველოს თავად მიეჩნათ. ამით მათ საქართველოს დანარჩენ სამეფოებზე ერთგვარი უფლების მოპოვება თითქოს უადვილდებოდათ.“

ივანე ჯავახიშვილის აზრით ქართული მხარე მოლაპარაკების დიდ გულუბრყვილობას იჩენდა, რაც კერძოდ იმაშიც გამოვლინდა, რომ ადვილად დაიჯერეს რუსი დესპანების ბატონა რუსეთის სიძლიერეზე. დიდად დასაყვებელი გახლდათ აგრეთვე ქართველი დესპანების იზოლირება მოსკოვში სხვა ქვეყნების წარმომადგენლებისაგან. „წიგნი ფიცისა“, როგორც ცნობილია, მინც გაფორმდა და თავის დროზე, გეორგიევსკის ტრაქტატის „ზეიმის“ წლებში ქართულმა საბჭოურმა ცნობიერებამ (უპირველესად ისტორიოგრაფიამ) იგი ვარდისფერად წარმოასახა. ამის თაობაზე კი ივანე ჯავახიშვილი სულ სხვანაირი აზრისა გახლდათ. იგი წერდა: „რუსეთთან პოლიტიკური კავშირის დამყარება და რუსთა მეფისთვის ყმადნაცივობისა და ერთგულების წიგნის მიცემას კახთა მეფის ალექსანდრეს (!) და კახეთისათვის არამც თუ პოლიტიკური

და სამხედრო თვალსაზრისით არაფერი სარგებლობა არ მოუტანია, ჩვენს ერსა და ქვეყანას არამც თუ არავითარი დახმარება არ უნახავს, არამედ უფრო მეტი ვნება მოუტანა საქართველოს და უფრო მეტს განსაცდელსა და გასაჭირში ჩააგდო ჩვენი ხალხი“. რასაკვირველია, თუ ერთი მხრივ „წიგნი ფიცისა“ ჩვენთვის ფარატინა ქალაქად რჩებოდა, მეორე მხრივ, კერძოდ ერანისა და თურქეთის მხრივ, მასზე რეაქცია ძალზე ხელშეშლავი იყო; ივანე ჯავახიშვილის აზრით „შაჰ-აბასი საქართველოს ერთის მხრით იმიტომ გადაემეტრა, რომ ქართველებმა მაჰმადიანთ მეზობელ სახელმწიფოების მძლავრობის გამო თავიანთი გაჭირვებული მდგომარეობა ვითარცა ერთ-

მორწმუნე სახელმწიფოს რუსეთის სამეფოს აცნობეს და დახმარებაც სთხოვეს“². რეპრესიებამაც არ დააყოვნა და გულუბრყვილო, ბეც საგარეო პოლიტიკას შედეგად მოჰყვა ქართლ-კახეთის ისტორიისათვის დიდად ტრაგიკული 1614, 1616 და 1623 წლები. „ერთმორწმუნე“ რუსეთს კი, ცხადია, ეს ამბები გულთან ახლოს არ მოუტანია.

ისტორიის მწარე გაცვეთილი დაავიწყდა ალექსანდრე II-ის შვილი ივილი — თეიმურაზ I-ს მანაც იგივენაირი შეცდომა გაიმეორა და მიონდომა რუსეთთან დაახლოვება თუნდაც ყმადნაცივობის სახით. ამჯერადაც გამოურდა ჩვენი მეფეებისათვის ჩვეული გულუბრყვილობა, რის გამოისობითაც „საქართველოს პოლიტიკის ხელმძღვანელებმა მაშინდელი რუსეთი საქართველოსთან ტერორული და მოახლოვებულ ქვეყანად და მისი ხელმწიფე უძლეველ და უქრისტიანეს მეფედ წარმოადგინეს, რომელსაც მართლმადიდებელთა დამარცხება და აღმოსავლეთის დაჯახბულ ქრისტიანების დახმარებით უღვიოდა გული.“³ როგორც ჩანს, ჩვენი წინაპრების საგარეო-პოლიტიკური ორიენტაცია რუსეთზე ტრადიციული ფეოდალური (რანდული) მორალითაც იყო განაჩინებული, ორი გამოც რუსეთის მხრივ უდიდესი თვალთმაქცობა-ცბიერების გამოჩენა ვერ წარმოედგინათ.

ისტორია კახეთს დიდ ტრაგიკულ ბედ-იბღბლს მალე ქართლსაც უშზადებდა. შესაბამისად ალექსანდრე II-ის მარცხი ბახტანგ VI-მაც პირადად იწვინა. როდესაც პეტრე პირველმა გადასწყვიტა კასპის ზღვაზე გასვლა და ერანის მიმდებარე ტერორისტების დაუფლება რუსეთის სავაჭრო ინტერესების დასაცმაყოფილებლად, რასაკვირველია, ქმედების ეს ნამდვილი მოტივი მიჩქმალულ იქნა და ვახტანგ VI-ს და მის მომხრე ქართველ დიდებულებს ისე მოაჩვენეს საქმე „თითქოს პეტრე I-ს შეეცდოს ვახტანგ VI-ის გაჭირვებული მდგომარეობა, მისი შეგება და დასხნა სდომოდეს სპარს-ოსმალთა კლანჭებისაგან და სწორედ იმიტომ აპირებდეს იგი სპარსეთის წინააღმდეგ ამხედრებას. მეფე ვახტანგმა

და ქართლის სამეფოს გავლენა წინა წრებში ეს დიპლომატიური ხრიკები სინამდვილედ მიიჩნიეს. მათ ვერ წარმოედგინათ, რომ ძლიერ ქრისტიან ხელმწიფეს გულში სხვა რაიმე იდუმალი ზრახვა ექნებოდა და ვახტანგ VI დარწმუნებული იყო კიდევ, რომ რა წამს იგი პეტრე I-სა და რუსთა ჯარს მიემშობოდა, პეტრე თავის მხრივ მისი მეთაურობით საქართველოს მტრის წინააღმდეგ გაილაშქრებდა.“ (ამ სამხედრო ნამოსყებაში ასევე ჩათრულ იქნენ სომეხთა რაზმებიც).

როგორც ცნობილია, პეტრე პირველმა დაწყებული საქმე აღარ განვითარა და სამხედრო ძალის დიდი ნაწილი უკან, ასტრახანში გააბრუნა, ასე რომ, საქართველო მარტოდ პირისპირ დარჩა გამაძვინვარებელი მტრების წინაშე. თუ ერანი ჯერჯერობით ძალიან დასუსტებული იყო და ავღანელთათვისაც კი ვერ გაერთო მია თავი, საქმეში ჩაერია უფრო ძლიერი თურქეთი. ივანე ჯავახიშვილის სიტყვებით, „რაკი ოს-

მალებმა დაიწყეს, რომ რუსეთი სპარსეთის დაპყრობას ლაშობდა და ქართველებიც მათი მოკავშირე იყვნენ, რუსეთს შიში დაიძრა და ჯერ ერევანთან თაყრიზმადის მთელი ქვეყანა დაიჭირა, ხოლო შემდეგ გამოილაშქრა თვით საქართველოს წინააღმდეგაც“². მკითხველებს შეეახსენებთ, რომ 1723 წელს რუსეთსა და ერანს შორის დაიდო პეტერბურგის ხელშეკრულება, რომლის ძალითაც რუსეთს დაუმტკიცებდა კასპის ზღვის დასავლეთი და სამხრეთი სანაპიროები (დარუბანდი, ბაქო, შირვანი, გილანი, მანანდერანის და ასტრახანის პროვინციები) და ერანს ალუთქვა სამხედრო დახმარება ავღანელებისა და თურქეთის წინააღმდეგ. საქართველოსა და სომხეთის ინტერესები, როგორც ვხედავთ, საცხებით იგნორირებული იყო და შეეწინა რუსეთისას. რუსეთ-თურქეთის ხელშეკრულებით (გაფორმდა 1724 წელს კონსტანტინოპოლში) რუსეთმა დაინარჩუნა ერანის აღნიშნული ტერიტორიები, ხოლო თურქეთს გადაეცა აღმოსავლეთი საქართველო, სასომხეთი (ერევანის მხარე), აზერბაიჯანის ნაწილი (შემახა, თაყრიზი) და ყაზვინი. ამჯერად რუსეთის მხარის ცინიზმს საქართველოს (აგრეთვე სომხეთის) მიმართ საზღვარი აღარ ჰქონდა. მეტიც, როგორც ივანე ჯავახიშვილი შენიშნავდა: „პეტრე დიდმა ისეთი უმაღურებაც კი გამოიჩინა, რომ მის მიერვე მოტყუებული და გაუბედურებული მეფე ვახტანგისათვის შესაფეროსი თავმჯდომარისა და საცხოვრებელი ადგილის მიჩენა არ ნებადა.“³ ამგვარ შეუბრალებლობასა და გულტყობას კი იმდროინდელი საქართველოში ვერავინ წარმოიდგენდა, მაგრამ ხელშეკრულების დამდები ორივე მხარე ვალდებულიება იღებდა ერანის სახელმწიფოს დამოუკიდებლობის აღსადგენად (1732 და 1735 წლების სათანადო აქტებით რუსეთმა, თურქეთის პოზიციების გაძლიერების გამო, ერანს დაუთმო მოპოვებული მიწები). ფაქტია, რომ ქართლ-კახეთი, ვახტანგ VI-ის ბეცი საგარეო პოლიტიკის წყალობით, უკიდურეს განსაცდელში ალმოწინადა.

რაც ამის შემდგომ მოხდა აღმოსავლეთ საქართველოში, ამის შესახებ კარგადაა ცნობილი. საბედნიეროდ, თეიმურაზ II-ისა და ერეკლე II-ის პოლიტიკური და დიპლომატიური ნიჭის წყ-

ალობით ქვეყანამ, როგორც იქნა, განსაცდელს თავი დააღწია.

როდესაც 1768 წელს რუსეთ-თურქეთის შორიგი ომი დაიწყო, „რუსეთის დედოფალ ეკატერინე II-ეს მინსტრთა უპირველესმა იმერეთის მეფეს სოლომონ I-ს საგანგებო მოციქულის თ-დ ხვაბულაძის (ქობულაშვილის) ხელით მისწერა, რომ რუსეთი ოსმალეთს ეომებოდა და ეს ომი მას სწორედ ესლა საუკეთესო საშუალებას აძლევს დააღწიოს თავი ოსმალთა ბატონობას“. რუსეთი (კვიციანი) სათანადოდ გამოეყენებინა რელიგიური ფაქტორი და ომში ჩაება აგრეთვე მართლმადიდებელი ბერძნები და სამხრეთელი სლავი ხალხები. მაგრამ ეს ვერ მოხერხდა, როგორც ჩანს, ამ ხალხების მეტყვეურთ ქართველ მეფეებზე მეტი ჭკუა-გონება და წინდახედულება აღმოაჩნდათ. რაც საქართველოში გენერალმა ტოტლებენმა ჩაიღინა, სულაც არ გახლდათ ამ უკანასკნელის პოლიტიკური და სამხედრო „თვითშემოქმედების“ შედეგი. არამედ იგი, აშკარაა, მოქმედებდა რუსეთის მთავრობის დაავლებით. რუსეთის მიზანი იყო საქართველოს გარკვეული სამხედრო აქტიურობით დაეზანდებინა თურქთა ძალები, ისე რომ სანაცვლოდ ჩვენს მხარეს არაფერი არ მიეღო. ივანე ჯავახიშვილის სიტყვებით: „რუსეთმა თავის მიზანს მიაღწია, ოსმალეთის ომის საფრთხე ზავის გამო უკვე აღარ არსებობდა. ამიტომ საქართველოსაც მისთვის მნიშვნელობა არ ჰქონდა და დანაპირები მფარველობის განევა თითქოს დაავიწყდა კიდევ. სხვა საშუალება აღარ იყო, საქართველოს ისეც თავისი საკუთარი ძალით და გამჭირაობით უნდა მოეწყო ძლიერ მეზობელთან ასე მოუფიქრებელივ გაფუჭებული დამოკიდებულება.“²

1773-83 წლებში ქართლ-კახეთი გადაურჩა ერანისა და თურქეთის მხრივ მკაცრ რეპრესიებს. მაგრამ გეორგიევსკის 1783 წლის ტრაქტატის გაფორმებით ქვეყანა დიდ განსაცდელში ჩაგვინდა. საერთოდ, ივანე ჯავახიშვილის შეხედულებით „1783 წ. ხელშეკრულება თვით ხელშეკრულ მხარეებს „მფარველობითი მოკავშირეობის“ ტრაქტატად მიაჩნდათ და ჩვენს არავითარ უფლებას არა გვაქვს გვერდი ავუხვიოთ მათს ცხადად გამოტყუების ამ ნებისყოფას და იმ ზოგიერთ განსხვავების გამო, რომელიც თანამედროვე მეცნიერებას და მაშინდელ უფლებრივ შეხედულებათა შორის არსებობს, 1783 წ. ხელშეკრულება სხვა თვისების საბუთად ჩავთვალოთ.“³ მაგრამ თავის მოვალეობათგან არც ამის შემდგომ, 1801 წლამდე და არც შემდეგ რუსეთს არაფერი არ შეუწყობებია. ცხადია, რომ ამ პოლიტიკური აქტის გაფორმება ძალზე გააღვიწინებდა ერანსა და თურქეთს. ამის გამო მოხდა რომ ომარ-ხანი (ხუნძახის მმართველი) 1785 წელს დიდი ჯარით შემოსა აღმოსავლეთ საქართველოს. ტრაგედიიდან თორმეტი წლის შემდეგ ალა-მაჰმად ხანმა ქართლ თბილისითურთ გააპარტახა. ივანე ჯავახიშვილის გამოანგარიშებით იმ 61 ათასი კომლიდან, რომელიც მის შემოსევამდე, მაგალითად, თუნდ 1783 წელს იყო, 1795 წლის შემოსევის შემდეგ კი 35 ათასი კომლია დარჩა“. კახეთსაც ქართლის ბედ-იბღბალი მიელოდა და ალა-მაჰმად ხანი აქაც აპირებდა გალაშქრებას, მაგრამ რაკი ყარაბაღის სახანო და სხვ. ჯერ დამორჩილებული არ ჰყავდა და ადგენდა ზურგი უზრუნველყოფილი არა ჰქონდა, ამიტომაც ამ საქმის აღსრულება სხვა დროისათვის გადასდო.“

გურამ ყორანაშვილი

1. დასახ. ნაშრომი, თბილისი, 1948, გვ. 301.

1. დასახ. ნაშრომი, თბილისი, 1948, გვ. 301.

1. ქართველი ერის ისტორია, წიგნი მეოთხე, გვ. 307.

1. ქართველი ერის ისტორია, წიგნი მეოთხე, გვ. 310.

1. დამოკიდებულება — გვ. 16.
2. იქვე, გვ. 20.
3. დამოკიდებულება — გვ. 32.
4. იქვე, გვ. 42.
5. იქვე, გვ. 42-43.

საქართველოს
აჭარის ავტონომიური
რეგიონის

მეექვსე გვერდიდან

მკითხველმა თავად წარმოიდგინოს — ადამიანს ჯერ თავის მინა-მამულში უჭირს არსებობა და სხვის ქვეყანაში შეიზნულთ ვინ რას მისცემდათ. უმეტესობას გზათა უკან ნანდალში შიმშილით ამოსძვრათ სული. ზოგმა უკანვე სცადა მობრუნება, მაგრამ წურას უკაცრადად, „რუსის ხელისუფლებით“ — სწერს ზ. ჭიჭინაძე — ზღვიდან ხმელეთზე ფეხს არავის გადმოადგმევინებდაო“. სასომხდლთა ერთი ნაწილი კი, ვერც თურქეთში რომ ვერც ჰპოვეს თავშესაფარი და არც საკუთარ სახლ-კარში დაბრუნების უფლებაც რომ არ მისცეს, აფრიკაში გადასახლებულან (იხ. მუჰაჯირი, ზ. ჭიჭინაძისა). საინტერესოა, სამშობლოდან დევნილ, თურქეთში მონაწილეთა ქართველობას საიდან მოეფიქრა, აფრიკაში გადასახლება? ფიქრობთ, მათ ჰქონდათ რაღაც ცნობა, რომ იქ, მაროკოს რეგიონში, უარგულუფლად სახელწოდების დასახლებებში უსსრ-ის დროიდან რომ ცხოვრობდნენ ქართველები, რომელთა ერთ-ერთ სოფელს ამჟამად „ბერტუთა“ ჰქვია. პოდა, რახან ვერც საკუთარ სამშობლოში დაბრუნდნენ და ვერც თურქეთში ჰპოვეს თავშესაფარი, უნდა ვიფიქროთ, რომ ისინი აფრიკელ ქართველებს მიადგინენ და მათი შემწეობით, მათ გვერდში დასახლდნენ.

მკითხველს ალბათ დააინტერესებს — ვინ დაეპატრონა ბოლოს სამშობლოდან განდევნილი მუსლიმანი ქართველების კარ-მიდამოსა და მინა-მამულს? რუსის ხელისუფლებამ ჯერ კიდევ საქართველოს დაპყრობის (1806) დღიდან, იმპერიის დასაყრდენად, საქართველოს მინა-წყლით დაინტერესებული სომხობა ამოიყვანა გვერდში. და აი, ახლაც, მუსლიმან ქართველთა ყოფილ მინა-მამულში მან იწყოს სომეხთა მასიური გადმოსახლება თურქეთიდან ჯერ მესხეთ-ჯავახეთში 1829 წლიდან, ხოლო შემდეგ მთელს სამუსულმანო საქართველოში. ასე წარმოიქმნა სომეხთა კომპაქტური დასახლება ჯავახეთში, რომლებიც დღეს უკვე შევადინაძის კონსტიტუციური პოლიტიკით იმედმოცემულნი, იქ სომეხთა ავტონომიური რესპუბლიკის შექმნას მოითხოვენ „ჯავახკას“ სახელწოდებით, რაც პირველი საფეხური იქნება ამ მხარის „მომქმე სომეხთა“ შეერთებისათვის, ისევე, როგორც სამაჩაბლო გადასცეს „მომქმე ოსებს“ და აფხაზეთი „მომქმე აფსუებსა“ და „მომქმე რუსებს“.

რა უნდა დავასკვნათ? ჯერ ერთი, არ არსებობს უცხოეთში მთელი სახით არავითარი „მომქმე“ — ეს ტერმინი კომუნისტების შეთქმნილია მტრის შესანიღბად. მოქმე შეიძლება ეწოდოს მხოლოდ ერთი ეროვნების სისხლით მონათესავე ხალხს. სხვა ეროვნების ხალხზე კი, თუ მათ თანმხვედრი ინტერესები ამოძრავებთ, შეიძლება ვინმართ „მეგობარი“. რაც შეეხება რუსეთის მიერ იმპერიისათვის აჭარის შემოერთების საკითხს — განა შეიძლება ამ მოვლენას რუსების მიერ საქართველოსათვის განუვლი სიკეთე დაეარქვათ იმ მოტივით, რომ იგი მისდაუნებურად სასარგებლო აღმოჩნდა ქართველი ერისათვის, როცა რუსთა მთელი მოქმედება ამ მხარეში არნახული ბოროტება იყო და სხვა არაფერი? მაშ, ვიზუალიზაციას აჭარის შემოერთება, მაგრამ არ შევაქოთ მტერი!

მიხაილ მხადერიძე
ზვიად განმათავისუფლებელის პარტიის პოლიტიკური საბჭოს წევრი, ისტორიკოსი

არჩევნება უნდა დანესდეს მასში საზოგადოებრივი კონტროლი

როგორც იქნა, საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და საქართველოს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი ძალების უდიდესი ძალისხმევით ამა წლის 15 ნოემბრისათვის დაინიშნა ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნები.

კარგად მახსოვს, 1990 წლის 28 ოქტომბრის არჩევნების შემდეგ საერთაშორისო ორგანიზაციებთან შეხვედრის დროს, უცხოელებმა გასაგებად გვითხრეს, თუ გინდათ სწრაფად ააშენოთ ბედნიერი ქვეყანა, იზრუნეთ ადგილობრივ არჩევნებზე და ადგილობრივი მმართველობიდან ძველი მენტალიტეტის ადამიანების გაძევებისათვის, წინააღმდეგ შემთხვევაში ისინი ობსტრუქციას მოგიწყობენ და თქვენი ხელისუფლებაც დაეშობაო. არ უნდა დაგუშვათ ნებისმიერ ხელმძღვანელ პოსტზე ძველი მმართველობის წარმომადგენლის დანიშვნა, რაც უნდა კარგი და პატიოსანი იყოს იგი, რადგან თითქმის ისინი ყველანი უშიშროების, სვეცამსახურების აგენტები არიანო. ნიშანდობლივია ის, რომ როდესაც ჩვენ დაიწყეთ მზადება ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისათვის, უცხად ამოქმედდნენ გარე თუ შიგა ბნელი ძალები, რომელთაც საერთოდ არჩევნების ჩაშლა, გადატანა სურდათ, მაგრამ ეს მათ ვერ მოახერხეს, რადგან ამ საქმეში უდიდესი იყო პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიას ძალისხმევა. არჩევნები ჩატარდა თუ არა, მოსკოვში მომინია წასვლა. იქ შეეცადი კოლეგებს, მათ მითხრეს, რომ ფრთხილად იყავით, აქ გაცოფებული არიან თქვენთან ასე წარმატებულად ჩატარებული ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებით, მაშინ მე ამისათვის ყურადღება არ მიმიქცევია, მაგრამ როდესაც ეროვნული ხელისუფლება დაამხეს და განდევნეს, პირველი, რაც ხუნტამ მოიმოქმედა, ეს იყო ადგილობრივი ხელისუფლების გაუქმება, რაც, ჩემი აზრით, იყო ერთ-ერთი მიზეზი ქვეყნის დანგრევისა და გაუბედურების. ხელმძღვანელ პოსტებზე დაბრუნდნენ ძველი მექრთამეები, ბიუროკრატები და ქვეყნის დამაქცევრები, რომლებმაც მთლიანად დაიტაცეს და გაანიავეს ქვეყნის ქონება. დაიკარგა აფხაზეთი, სამაჩაბლო. ხალხი გაღატაკდა და დაიშრა. ბევრი დაიხოცა და ბევრიც უცხოეთში გაიქცა.

თუ გადავხედავთ ადგილობრივი მმართველობის კანონს, ნათლად დავინახავთ, რომ ის აშკარად არადემოკრატიულია. ჯერ ერთი, არჩევნების ჩატარება ევალება ძველ ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას, რაც არაობიექტურია, მეორე, — ქალაქ თბილისში არ იქნება საარჩევნო ოლქი და მესამე — აშკარად არათანაბარ პირობებში არიან საპარლამენტო და არასაპარლამენტო პარტიები და რაც მთავარია, არ ვირჩევთ ქალაქის მერებსა და გამგებლებს.

კარგად მახსოვს, 1995 წლის 5 ნოემბრის არჩევნების შემდეგ, როდესაც შევხვედით საერთაშორისო დამკვირვებლებს, მათ ჰრდა-

პირ გვითხრეს, რომ ეს არჩევნები იყო არადემოკრატიული და დისკრიმინაციული. კერძოდ, მათ თქვეს, როგორ შეიძლება, რომ პრეზიდენტობის ექვსი კანდიდატიდან ფინანსდებოდა მხოლოდ ერთი, დანარჩენს კი კაპიტი არ მისცეს, ამასთან

შევარდნაძე ყოველად უკანონოდ იყენებდა თავის ხელისუფლებას. ამასთან, არ დაფინანსდნენ პარტიების თითქმის უმეტესობა, ხოლო არჩევნებიდან მოხსნილი მოქალაქეთა კავშირი ძალით ალაღვინეს. ამას დამატება ის, რომ მოხდა არჩევნების შედეგების ფანტასტიკური გაყალბება. აღინიშნა, რომ ის არჩევნები, სადაც ამომრჩეველთა 62%-ის ნება უგულუბელყოფილია, ხალხს დაცინვა და მეტი არაფერიო.

1995 წლის 5 ნოემბრის არჩევნების დამთავრების შემდეგ რამოდენიმე პოლიტიკურმა ორგანიზაციამ საჩივრით მიმართა უზენაეს სასამართლოს, მაგრამ შეყარე კედელს ცერცვი. ელემენტარულად, უზენაესმა სასამართლომ პასუხის ღირსადაც არ ჩათვალა მომჩივნები. ასე რომ, 1995 წლის 5 ნოემბრის ფალსიფიცირებული არჩევნების ჩატარებით საქართველოში დამყარდა დიქტატურა, რომლის მხარე შედეგებსაც დღეს მთელი საქართველო იმკის მაშინ, როდესაც რეალურად შეიძლება არჩევნების შედეგების გაუქმება და ახალი არჩევნების ჩატარება.

დღეს, როდესაც ჩვენი ქვეყანა უმძიმეს განსაცდელშია, გარედან უამრავი მტრები შემოგვსევინან, შინ უამრავი სატიკვარი და სანუხარი გვაქვს, აუცილებლად უნდა მივიღოთ მონაწილეობა ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებში და ყოველწინარად უნდა ვიზრუნოთ მის სამართლიანად ჩატარებისათვის, რადგან მასში ქვეყნის გადარჩენისა და მისი აღორძინების გასაღები დევს. ესაა, რაც უნდა ბევრი ვილაპარაკოთ საარჩევნო კანონის უხარისხობაზე და უფარვისობაზე, არაფერი არ გამოგვივა. ეს მაშინ ვერ გავაკეთეთ, როდესაც პარლამენტში ვიყავით (რამდენიმეჯერ გამოვედი სესიაზე და ვთქვი, ხალხო, რას შერებთ, იმ ტოტს ვჭრით, რომელზედაც ვზვართო? როგორ შეიძლება 5% ბარიერის დანესება, ხალხო, ვერ ხვდებით, მათემატიკოსს გვინიშნავენ ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარედო, რატომ ვაყენებთ პარლამენტის გარეთ მყოფ პარტიებს ასეთ არათანაბარ მდგომარეობაში, კერძოდ, მხედველობაში მქონდა 50000 კაცის ხელმოწ-

ერა, კოლეგებო, ხმა ამოიღეთ, ხომ ხედავთ, სახელმწიფო პრეზიდენტობის კანდიდატებს და პარტიებს კაპიტალს არ გვაძლევენ-მეთქი და ა.შ.)

რაც არის, არის! ესლა უნდა ვიფიქროთ იმაზე, როგორ ჩავატაროთ არჩევნები,

რომ ფალსიფიკაციის დონე რაც შეიძლება დაბალი იყოს და ადგილობრივ ხელისუფლებაში რაც შეიძლება მეტი პატიოტი გავიყვანოთ. მისი შედეგებით გაიხაროს ყველა ქვეყნის მმართველმა. ესლა დღედაღამ უნდა ვფიქრობდეთ არჩევნების ორგანიზაციულ მხარეებზე, ამომრჩეველებზე და ასარჩევ კანდიდატებზე (როგორც პარტიებზე, ასევე პიროვნებებზე), ასევე იმაზედაც, როგორ მოხდეს ქვეყნის ეროვნული ძალების გაერთიანება.

წინა არჩევნებმა ნათლად გვაჩვენა, თუ რა მოგვიტანა პირადად ამბიციებმა და დაქსაქსულობამ. პარლამენტში ვერ მოხვდა თითქმის ვერცერთი ქვეყნის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წარმომადგენელი. ეს ხომ ბედის ირონიაა და მეტი არაფერი.

კიდევ ერთ საკითხს მინდა მივამჩიო ამომრჩეველებისა და მკითხველის ყურადღება. როგორც ცნობილია, მრავალი წლის მანძილზე მიდის ქვეყნის ეროვნული ძალების დისკრედიტაცია, ჩვენ გვაქვს უკვე უამრავი მასალა, თუ როგორ უსამართლოდ დააპატიმრეს, თუ ცილი დასწამეს ქვეყნის ქართველ ვაჟაკებს. ესლა, როდესაც ისინი გამართლდნენ, ჩვენ უნდა ვუთხრათ ხალხს, რომ ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობას არასოდეს მოუტყუებია ხალხი, ხოლო მოქალაქეთა კავშირმა და პრეზიდენტმა, რაც დანაშაულობები ჩაიდინეს, სახეზეა. საჭიროა მათი საჯარო მხილება და ხალხის სამსჯავროზე გატანა. მაშინ ხალხი ნამდვილად არ დაუშვებს არჩევნების შედეგების გაყალბებას და კიდევ ერთი საარჩევნო შოუ-ფარსის მოწყობას.

ახლა, როდესაც ქვეყანაში ასეთი მწვავე პოლიტიკური და ეკონომიკური კრიზისია, როცა გარეშე თუ შინაური მტრები მოსვენებას არ გვაძლევენ, ხოლო ხელისუფლება ყოველად უსუსური და უნათობა, ის არჩევნებისათვის შეეცდება კიდევ იაფფასიანი დაპირებებით ხალხს გადაიბიროს. ამის საშუალება ჩვენ არ უნდა მივცეთ მათ.

1991 წელს ეროვნული ხელისუფლების მიერ არჩეული ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს

აღარ დასცალდა, უფრო სწორად, არ აცალეს, მაგრამ ჩვენი ახლანდელი ვითარებისათვის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებში პატივოვანი ძალების მოსვლა ნამდვილად რომ შედეგამოჭრილია, ამის დანახვა ძნელი არ უნდა იყოს. უნდა დაინყოს ტოტალიტარული, საბჭოურ-ბიუროკრატიული, შევარდნაძის-მოქალაქეთა კავშირის სუბერბიუროკრატიული, დიქტატორული სახელმწიფოებრიობის ნგრევისა და ახალი, ქვეყნის დემოკრატიული, სამართლებრივი სახელმწიფო მშენებლობის პროცესი, რომელიც ძალზე რთული და ძნელი აღმოჩნდება. კომუნისტების დროს თუ მხოლოდ რუსებს ვერძოდით, ესლა თვითონ გადაგვარებული ქართველები თუ გვარ-გადაკეთებული უცხოეთში მცხოვრები არნახული მასშტაბით გვებრძვიან, ყველაწინარე ბიუროკრატებს მიმართავენ ჩვენს საბოლოო გასანადგურებლად, რომლებიც გაბოროტებულნი არიან იმით, რომ მიუხედავად ასეთი-საშინელი ძალისხმევით, ლალატისა, ვერ გატყვეს საქართველო, ქართველი სული, ვერ ააციდინეს საქართველო თავისუფლების გზას, ვერ ჩაკლეს უძლიერესი ქართული გენი, მათ, აცოფებთ ის, რომ მოიღეს ქვეყნის საკითხი რაინდი ახალგაზრდობა, მომავალი თაობა, ჩვენზე უფრო ჭკვიანი, ჩვენზე უფრო ძლიერი („კიდევაც დაიზრდებიან ალგებს ლეკვები მგლისაწინ, ისე არ ამონყდებიან ჯავრი არ სჭამონ მტრისანი“), მტრები ვერ ეგუებიან ჩვენს სწრაფვას დამოუკიდებლობისაკენ. სწორედ ამ გარდამავალ ეპოქას სჭირდება ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების მაღალ დონეზე ჩატარება, შემდეგ ასევე სამართლიანად ჩატარება საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნებისა. ამის შედეგად, ჩვენ სწრაფად გამოვალთ კრიზისიდან და ქვეყანა ნორმალური, დემოკრატიული ცხოვრების კალაპოტში ჩადგება.

მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან მძიმე, ექსტრემალური ვითარებაში გვიხდება ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების ჩატარება, მაინც უნდა გამოვიჩინოთ მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობა და სიმამაცე, არ შევიშინდეთ ჩვენ დაუძინებელი მტრების მუქარას და 15 ნოემბერს ავირჩიოთ ჩვენთვის სასურველი ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები.

ძალიან კარგი იქნება, თუ ამ პერიოდისათვის შევეძლებთ ჩვენს პარლამენტს მივალდებით კანონი „არჩევნებზე საზოგადოებრივი კონტროლის გაძლიერების შესახებ“ ისე, როგორც ეს რუსეთის დუშამამ გააკეთა.

აი, მოკლედ იმ მეტად აქტუალურ საკითხებზე, რომელთა წარმატებით გადაჭრაც გავამარჯვებინებს ქვეყნის ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობას ადგილობრივ თვითმმართველობის არჩევნებში.

გაგემარჯვებოყოს მტერზე და!

როინ ლიპარტალიანი,
დავით აღმაშენებლის პარტიის თავმჯდომარე, აკადემიკოსი

გამოსაუკავა პუბლიკაციაზე

იან პოტოცკის მოგზაურობის ფრანგულ გამოცემაში ყველგან უიგურობებს არა აბზახი, არამედ აბზახი

პოლონელი გრაფი იან პოტოცკი გამოჩენილი მეცნიერის, იულ კლაროთის ხელმძღვანელი და დამაკვალანებელი იყო. მადლიერების ნიშნად პროფ. ი. კლაროთმა ფრანგულ ენაზე გამოაქვეყნა პროფ. ი. პოტოცკის წიგნი „მოგზაურობა კავკასიაში და ასტრახანის სტეპებში“, 1829 წ. პარიზი.

გაზეთში „საქართველო“ (№49,50) გამოქვეყნდა ი. პოტოცკის პოლონურად გამოქვეყნებული იმავე ნაშრომიდან ნაწყვეტები (თარგმანი ი. გრიშკაშვილმა). ერთ-ერთი ნაწყვეტი ეხება ყაბარდოელები საგან დაბეჭდვებულ აფხაზებს, რომელთაც მათი შიშით აღარ დაედგომებოდათ თავიანთ საცხოვრისში შუა ჩრდილო კავკასიაში დაბა გეორგიევსკის მახლობლად (და არა აფხაზეთში). გთხოვთ გაითვალისწინოთ, რომ პარიზული გამოცემის შესაბამის ნაწყვეტში „აფხაზი“ კი არა, „აბზახი“ წერია. აბზახებია მიჩნეული აბაზების მონათესავედ და არა აბზახები.

სამწუხაროდ, საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის თანამშრომლების მიერ გამოქვეყნებულ სხვა თარგმანებშიც ასეა. სიტყვა „აბზახი“-ს თვითნებურად ცვლიან ხოლმე სხვა სიტყვით „აბზახი“, რაც დაუშვებელია. ფრანგულ ორიგინალში წერია: „ჩრდილო კავკასიაში „მდინარე კუმას ხეობაში აბზახი ეროვნება (ნათონ აბაზ) სახლობს. ასატუმრო სახლში მოგვსვენებს. აბაზები თავიანთ საკუთარ ენაზე მეტყველებენ (ლუბ აბაზ მარლანტი უნ ლანუ პარტიკულიერ), რომლის ზოგი სიტყვა ჩერქეზულს ჰგავს, მაგრამ ეს ენა მონოსილაბური არ არის. აბაზები აბაზებს მონათესავედ მიიჩნევენ, მათი მეორე სახელია ალითქსეკ (ექსი სოფლის ხალხი). არმენიელმა ვაჭარმა რამდენიმე ტყვემონა ქალ-ვაჟი გამოიყვანა კირკასიიდან, მათი უმრავლესობა ბასიხები ანუ შაფიკები იყვნენ. დაუკვირდი მათს საუბარს და ფიქრობდა, მათი ენა უფრო ჩერქეზულს ემსგავსება, ვიდრე აბაზურს. მიიხრეს, რომ აბაზა ბესლენიერ ემორჩილებიან, მათი ენა კი ალითქსეკების ენას მიაგავს ალითქსეკებით“. ი. პოტოცკის ამ წიგნი ასახულია ის ვითარე-

ბა, რომ ჩრდილო კავკასიაში მრავალი ჯურის და ტომის პატარ პატარა მომთაბარე ტომები ცხოვრობდნენ, უმრავლესობა ურალის ქედის აღმოსავლეთიდან ჩამოსული. დღეს მათი შთამომავლები იჩემებენ უძველეს კავკასიელობას და მათ გამოაძევეს ქართველები ჩრდილო-დასავლეთ საქართველოდან, რომელთაც „ტრუხმანებს“ უწოდებდნენ, მომთაბარე ნოღაელები, მომთაბარე თურქები — მათი სათარეშო გახდა კავკასია. ასტრახანს სამი სახელი ჰქონდა: ასტრახანი, თათრები „ჰაჯი თერხანს“ — თავისუფალ საბატონოს — უწოდებდნენ, ხოლო ყალმუხები — აიდერქანს.

ი. პოტოცკის წიგნი ვკითხულობთ: „არმენიელებმა მიიხრეს, რომ ავღანელებიც არმენიელებია“. — ამ წიგნის თანახმად, ასტრახანში და მის მახლობლად ცხოვრობდნენ ყირგიზები, ყაზახები, ტრუხმენები ანუ თურქომანები, ავღანელები, ინდოელები და სხვ. „ინდოელებმა თავიანთი ბრაჰმანებიც ჩამოიყვანეს და მდინარე განგის წმინდა წყალიც წამოიღეს რელიგიური საჭიროებისათვის: „ისინი ღვთაება ვიმნუზე ლოცულობენ. მცენარეული საკვებით იკვებებიან, ქუჩის ძაღლებს კვებავენ, ცხოველები ეცოდებათ, საქმეს რომ მორჩებიან, ჩადიან ბაღში და რომელიმე ყვავილის

ან ბალახის ღეროს სიმშვენიერით ერთად ტკბებიან და ღმერთს ადიდებენ“. (გვ. 49). ისევე, როგორც ფრანგ შარდენს მიეჭმასნა ვილაც არმენიელი და სისულელე ჩაანერინა, თითქოს თბილისში ბევრი არმენიელი ცხოვრობდა და მისთანანი, ისე გრაფ პოტოცკისაც არმენიელი გალუსტოვი გამოუჩნდა კავკასიის მოსახლეობის საკითხების განმმარტებლად.

ი. გრიშკაშვილის თარგმანში წერია, თითქოს ქართლ-კახეთის მეფე ერეკლე II ავართა ხანს ხარკს უხდიდა, რაც არასწორია. ვიცით, რომ ერეკლე მეფე დალესტინს მმართველი თავად იყო. ი. პოტოცკის ტექსტში, რომელიც თბილისში, საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაშია დაცული, წერია, რომ ერეკლე მეფე ავართა ხანს ფულთი ეხმარებოდა, ბოლო წლებში კი ფულს აღარ უგზავნიდა (რადგან ის უკეთურად იქცეოდა): ლე რუა ავე სუსენდიუ დე პეი კელკეზ ანე ლე პემანტ დუნ სუბსიდ კილ დონნე ოპარავანტ ო ხან დეზ ავარზ (გვ. 130).

დალესტინი ჩრდილოკავკასიელების წინაპრების (XVIII ს. ბოლოს მდგომარეობით) სურათები პროფ. იან პოტოცკიმ, რედაქტორმა პროფ. იულ კლაროთმა გამოაქვეყნეს ამ წიგნში: ნოღაელი, მომთაბარე თათარი, მომთაბარე თურქომანი; აბაზას სურათს გთავაზობთ ფრანგი მეცნიერის, შვედლიე გამბას წიგნიდან „მოგზაურობა კავკასიაში — ატლასი“, პარიზი, 1829 წ. შ. გამბას წიგნშია კავკასიის რუკა, სადაც საქართველოში — სეანეთის მარცხენ მდებარე მაღალმთაში წერია სახელი „აბტოა“ — რაც აბცოა — აბსოას მიაგავს. მეთვრამეტე საუკუნის ბოლოს ამ პატარა სოფლის თუ ხეობის უცხოტომელი მოსახლეობა დაამკვიდრა დღეს სსრკ-ს სამეცნიერო წრემ, აქედან — კი უცხოეთმაც — აფხაზეთის სამეფოს მფლობელებად და ბაგრატიონი მეფეებისა და შერვაშიძეებისათვის ნათესავებად — რაც სწორი არ არის და შესასწორებელია სახელმძღვანელოებში.

მსირა განმარტება

სამეცნიერო ჟურნალის, „ვესტნიკ დრევნი ისტორიის“, რედაქტორი 1948 წ. წერდა (№2, გ. 6) დღეიდან ძველი აღმოსავლეთის და ძველი საბერძნეთის ისტორიის სახელმძღვანელოებში აუცილებელია სსრკ ხალხების ძველი ისტორიის ფრცვლად წარმოჩენა. აუცილებელია მათში ახალი თავების შეტანა, განსაკუთრებით, ჩრდილო და აღმოსავლეთ შავიზღვისპირეთის ისტორიაზე... ვ. სერგევის წიგნის დიდი ნაკლია უმაღლესი სასწავლებლების პროგრამაში შეტანილი შავიზღვისპირეთის სახელმწიფოების ისტორიის საგანგებო თავების არარსებობა.

გ. 7. ავტორებმა უნდა შეასრულონ ა. ა. უდანოვის ბრძანება, რომ სახელმძღვანელოში ტექსტის ჩამოყალიბებას შემოქმედებითად მიუდგნენ, დაიცვან ჩვენი დღევანდელი ინტერესები. ძველი მსოფლიოს ისტორია დიდი და ქმედითი იარაღია საბჭოთა ხალხის იდეურ და პოლიტიკურ ბრძოლაში კომუნიზმის ასაშენებლად. ძველი მსოფლიოს ისტორიის საბჭოთა სპეციალისტები თავიანთ უბანზე ავითარებენ საბჭოთა მეცნიერებას, ხალხს ზრდიან საბჭოეთისადმი მშობლიური სიყვარულის სულისკვეთებით, იბრძვიან ბურჟუაზიული ისტორიოგრაფიის გამაზრნელი გავლენის წინააღმდეგ, რუსული, ანუ საბჭოთა მეცნიერების სახელისა და ღირსების დასაცავად. აუცილებლად უნდა გახსოვდეთ, რომ „დრომოჭმული, რეაქციული თეორიების წინააღმდეგ გადამწყვეტი ბრძოლა, დასავლეთ ევროპის ქვეყნების გაზრნული კულტურისადმი მონური ქედმოხროს ჩვევის აღმოფხვრა უნდა შეურწყაოთ, რუს, ანუ საბჭოთა მეცნიერთა მოწინავე როლის პროპაგანდას მსოფლიოს მეცნიერების და ტექნიკის განვითარებაში“ („პრავდა“, 18.2, 1949 წ.).

გ. 8. მეცნიერების ისტორიის ცოდნა ახალგაზრდას საშუალებას აძლევს სწორად, მარქსისტულ-ლენინური თვალსაზრისით ალიკვას ისტორიის პროცესი და არ აპყვეს ჭეშმარიტი ისტორიის გაყალბებისა და დამახინჯების მცდელობებს ბურჟუაზიის ისტორიკოსების მიერ. განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია ეს დღეს, როცა ინგლისელი და ამერიკელი იმპერიალიზმის მონა ისტორიკოსები ურცხვად აყალბებენ ძველი ისტორიის საბუთებს, ცდილობენ გამონვლილოვნ მათგან ამერიკული იმპერიალიზმის მთელს მსოფლიოში გაბატონების ნაბოძვარი თეორიის მხარდამჭერი დასაბუთება. — ასე აზროვნებდნენ საბჭოთა პროფესორები. სახელმძღვანელოების გეგმა მოსკოვში დგებოდა. ზურაბ ანჩაბაძის წიგნი „აფხაზეთის ისტორია“ ჯერ მოსკოვში გამოქვეყნდა რუსულად, შემდეგ დაიბეჭდა ცხუშში.

გიორგი ქსენოფონტოვის (მელიქიშვილი) სტატიები ჯერ მოსკოვ-ლენინგრადში გამოქვეყნდა იქაური მეცნიერ ხელმძღვანელის ხელშეწყობით, სადოქტორო დისერტაცია იმის შესახებ, რომ კავკასიასა და თურქეთის დღევანდელი არის ერთეულ ნაწილზე სამი ათასი წლის წინ ჩეჩნეთს, აბსუებს, ადიღე ჩერქეზებს ძლიერი სახელმწიფოები ჰქონდათ, და თვით მსოფლიოში სახელგანთხელების წინაპრები (პროტოხეობები) სწორედ ისინი იყვნენ(!), შემდეგ — თბილისში, 1993 წელს დავით გელას ძე ლოსაბერიძემ დაიცვა დისერტაცია ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად (ხელმძღვანელი — გიორგი მელიქიშვილი (ქსე-

ნოფონტოვი). დისერტაციაში — „საქართველოს უძველესი მოსახლეობის ეთნიკური ვინაობის პრობლემა (წინაანტიკური ხანა)“ წერია: ხათები პროტოხეობები იყვნენ. მკვლევარები (ე. ბენვენისტი, ა. დესნიცკაია, ა. ჩიქოვაძე, ვ. გეორგივი, ი. მესაროში, ი. დიაკონოვი და ა. შ.) ხშირად აკავშირებენ მათ ენებს კავკასიურ, კერძოდ, აფხაზურ-ადიღეურ ენებთან. შეადარეთ, ხათური უაშავ — ადიღური უაშო — ღმერთი და ა. შ.) (110,8, III, 280-291; 163, 123; 186,70; 205, 168-173; 326. 80).

ბევრ მკვლევარს კი (ე. ბოკარევი, ს. კაკაბაძე და სხვ.) ეჭვი ეპარება ხათურ-აფხაზურ ადიღურის კავშირში (196, 396). ამასთან დაკავშირებით უნდა აღინიშნოს ხეთურ (ძვ. წ. XVIII ს.) და ასურულ (ძვ. წ. XIII ს.) წყაროებში მოხსენიებული ქაშქებისა და აბეშლას ტომები, რომელთაც ქაშაგთა და აფშოლთა წინაპრებად მიიჩნევენ ხოლმე. ამის საფუძველზე კეთდება შორს მიმავალი დასკვნები (რომ აბსუების და ჩერქეზების სამშობლო სამი-ათასზე მეტი წინს წინ დღევანდელი ანატოლია, ჩრდილო და სამხრეთ კავკასია იყო ნ. ფ.) კ. ს. შაკრილი ასე ფიქრობსო. გ. გიორგაძეს ასევე მოჰყავს მთელი რიგი ხათურ-ქაშაგური პარალელები, მაგრამ მიგრაციებს სამხრეთიდან ჩრდილოეთით ვარაუდობს (23, 143-275). შ. ინალი-იფას შეხედულებით, „ჯერ აფხაზ-ადიღეები იყვნენ, ქართველები მერე მოვიდნენ. ასე წერენ ი. ვორნოვი, ი. მ. დიაკონოვი და ვ. აბაევიც (216, 420-428). ხომ არ იყვნ ხათური აბეშლას მონათესავე (გ. მელიქიშვილი, გ. გიორგაძე). სვანურიც.

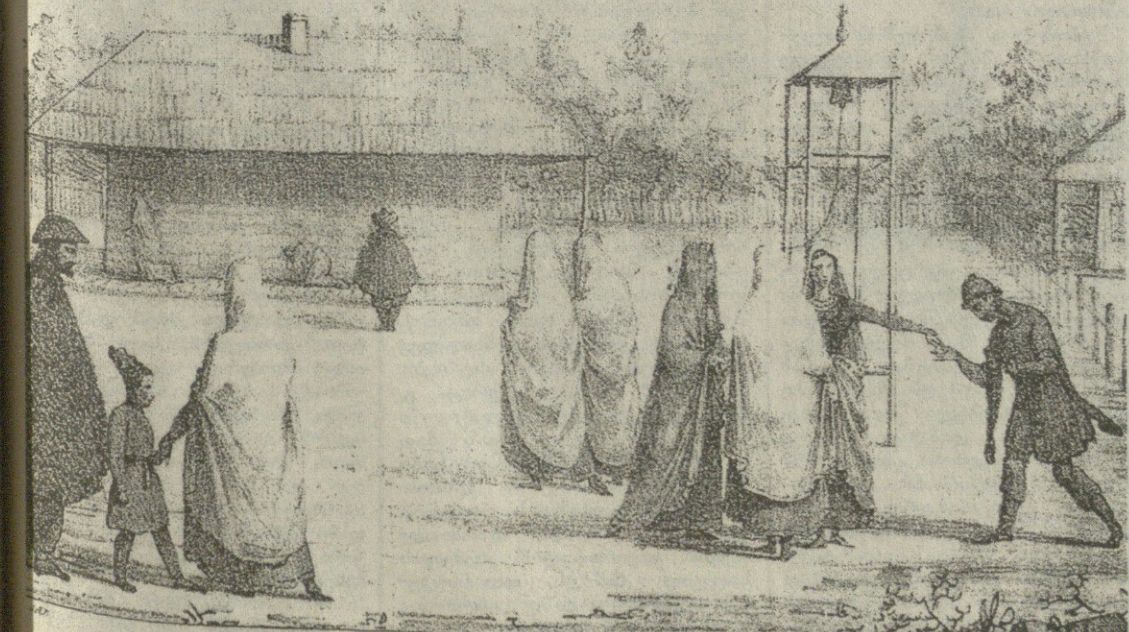
გ. 170 ხათური ან აფხაზურ-ადიღურის მონათესავედ, ან აფხაზურ-ადიღურსა და ქართულს შორის მდგომად მივიჩნიოთ (143, 261-266; 205, 173-176; 216, 424-426).

ხურბულ ტომებს, როგორც წესი, ჩრდილო-აღმოსავლეთ კავკასიის ენათა ჯგუფთან აკავშირებენ, რომელსაც ნახურ-დალესტინური და ალბანური ენებიც ეკუთვნის (196, 376).

გ. 172. ოთარ ჯაფარიძის შეხედულებით, საერთო-კავკასიურ ოჯახს ჯერ ურარტულ-ნახურ-დალესტინური, შემდეგ ხეთურ-აფხაზურ-ადიღური, ბოლოს კი ქართველური გამოეყვნენ.

აშშ მოქალაქე ჯორჯ ლაიონელ დიტსონი კავკასიაში თითქმის ერთი წელი ცხოვრობდა გასულ საუკუნეში. მისი წიგნი „ე ტურ თუ დე კავკასუს“ ანუ მოგზაურობა კავკასიაში 1850 წელს გამოქვეყნდა ნიუ-იორკში. მასში ვკითხულობთ: სიტყვა ჩერქეზი ყაჩაღს, მკვლელს (რუსულად „გოლოვარუზ“ ნ. ფ.) ნიშნავს პროფ. ი. კლაროთიც ასევე წერს: ჩერქეზ არის თურქული ჩერ (თავი) და „ქემექ“ (მოკვეთა) სიტყვებისაგან შედგენილი ცნება, რუსული „გოლოვარუზ“ მისი ზუსტი შესატყვისია. თავიანთ თავს „ადიღე“-ს უწოდებენ. პირველად სიტყვა „ადიღე“ მეჩვიდმეტე საუკუნეში ახსენა იტალიელმა კათოლიკე ბერმა ჯოვანი დე ლუკამ მანამდე ამ ეროვნების შესახებ არავის არაფერი სმენია.

ჯორჯ დიტსონი აფხაზების ქართველობაში დარწმუნებულია და აღნიშნავს, რომ ისინი ქართულად მეტყველებენ, როგორც გურულები, ხევსურები. (გ. 420-421): აფხაზიან თოქე დიალექ ოვ ჯორჯიანი, ლაიკ გურიანიზ, ხევსურზ.

ქართველები ეკლესიის ეზოში (იმავე წიგნიდან)

აფხაზეთი და მუჰაჯირობა

გაგრძელება, დას. იხ. „საქართველო“ №47,48,50,51

როგორც ვხედავთ, მე-19 ს. 700-იანი წლების ბოლოს აფხაზეთიდან თურქეთში მასობრივ გადასახლებას კი არ ჰქონდა ადგილი, არამედ პირიქით — იქ გადასახლებულთა უკან დაბრუნებას ამას მოწმობს ლიხნის თემის მაგალითიც. თუ რუსეთ-თურქეთის 1877-1878 წლების ომამდე ლიხნის უბანში 2147 სული ცხოვრობდა, სამაგიეროდ თურქეთიდან დაბრუნებულთა და სხვადასხვა მხრიდან მოსულთა ხარჯზე 1898 წლისათვის მის მოსახლეთა რაოდენობა 3500 სულამდე ანუ 460 კომლამდე გაიზარდა, ხოლო 1902 წლისათვის 800 კომლამდე, რომელთაგანაც გ. ძიძარას მონაცემით, 263 კომლი თურქეთიდან იყო დაბრუნებული. (Г. А. Дзидзария, Лыхни, Сухуми, 1986, с. 63.) ნიშანდობლივია ისიც, რომ როდესაც თანამედროვე აფხაზი (აფსუა) მკვლევარები აფხაზეთის მოსახლეობასა და მუჰაჯირებზე მსჯელობენ, არცერთ შემთხვევაში არ ასენებენ აფხაზების ეთნიკურ სხვადასხვაობას, იმას, რომ თვით აფხაზთა უმრავლესობა ქართველი ან გააფსუებული ქართველი იყო, ასევე არც იმას, რომ მუჰაჯირთა ნაწილი გამამდიანებული ქართველი იყო, რაც უპიკარგად ენახებოდა თვითონ ლიხნის თემის მოსახლეობის გვარ-წარმომავლობის მაგალითზეც. ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ აფხაზეთის ის მოსახლეობა, ვინც გამამდიანებული არ იყო, სასტიკად ეწინააღმდეგებოდა თურქეთში გადასახლებას, მაგალითად, ასეთია შორის იყვნენ ლიხნის მცხოვრები: ვილიები, გობეჩიები, ალანიები, თურნავეები, სომონიები, კობახიები, ხასიები, კობეჩიები და სხვ. ამისი ნათელი მაგალითია აგრეთვე ლიხნის მღვდლის გეგის მოქმედება, რომელიც სამი თვე ემალბოდა თურქ ოკუპანტებს და დაჭერის შემდეგაც კატეგორიულად უარყოფდა თურქეთში წასვლას, რის გამო თურქებმა ის ჯერ სასტიკად სცემეს, ხოლო შემდეგ დააბრუნეს, როდესაც ეს ფაქტი გაბეჭდნა და გახმაურდა, მას მსხვერპლად შეხვდა და მისწრაფებით გამოეხმაურა ეპისკოპოსი გაბრიელ ქიქოძე.

განსაკუთრებით ხაზგასმით უნდა ითქვას, რომ მუჰაჯირობა საერთოდ არ შეხებია ე. წ. სამურზაყანოს მოსახლეობას. ამის თაობაზე ვაზ., „კავკაზში“ ვითხულობთ: „Из окума нам пишут - Турки за Кодори сосредоточились к устьям Маджарки и Келасури, жгют поселения, забирают скот, силою сгоняя абхазцев к берегу и силою же перезавоз их в Турцию. Только Самуразаканцы остались на своих местах, рядом дрались все мужское население“ („Кавказ“, 1877. №160, с. 3).

აქედანაც კარგად ჩანს არა მარტო ის, რომ ძირძველი აფხაზები ქართველები იყვნენ, არამედ ისიც, რომ ისინი იოლად არ მასპინძლობდნენ და, მით უფრო, არ სურდათ თავისი სამშობლოს დატოვება. ამ ფაქტებზე თანამედროვე აფხაზი ავტორები იმიტირებენ არამაქციურად ყურადღებას, რომ არ გამოაშკარავდეს აფსუების სიმცირე აფხაზეთში, არ გამოვლენდეს ის, რომ აფსუები, როგორც ჩრდილო კავკასიიდან შემოსულები, თავისი თვისებები ჩერქეზელების მსგავსად, ხშირად უმტკივნეულოდ იღებდნენ მასპინძლობას და ასევე იოლად ტოვებდნენ არც თუ შორეულ წარსულში შექმნილ და დაჩემებულ ქვეყანას.

ფაქტია ისიც, რომ ისედაც მცირერიცხოვანი აფხაზი აფსუები, თურქეთში გადასახლების შემდეგ კიდევ უფრო ცოტანი დარჩნენ. ამიტომ წერდა ეთნოგრაფი და მწერალი თედო სახოკია 1903 წ. (აფხაზეთში მოგზაურობის შემდეგ): რა იქნა, სად გაქრა აფხაზეთის მოსახლეობა, მათი ნახვა რომ მოიხსურვით, მთებში ქვიანი ბილიკებით უნდა იარო 40 კილო-

მეტრი მიინც (თ. სახოკია, მოგზაურობა, თბ., 1950, გვ. 296.)

თურქეთიდან აფხაზ მუჰაჯირთა უკან დაბრუნებას სამშობლოში დიდი სიხარულითა და გულსისყურით ხვდებოდა ქართველი საზოგადოებრიობა და მისი მონიაცე ინტელიგენცია. მათ შორის ერთ-ერთი იყო აფხაზთა მისი მკვიდრი კ. მაჭავარიანი, რომელიც დაუფარავად ამხელდა თურქეთისა და რუსეთის ხელისუფალთა და სამხედრო ძალების ვერაგ მოქმედებას, რომლის მსხვერპლი იყვნენ აფხაზები, კ. მაჭავარიანის მიერ გამოქვეყნებულ კორესპონდენციაში ნათქვამია, რომ თურქეთში გადასახლებულმა აფხაზებმა ჯგუფურად მოინადინეს უკან დაბრუნება, მაგრამ მათ ხეცნა-მუდარას ყურს არაივნ უდგებდს, ან უარით ისტუმრებენო. კორესპონდენციაში მხილებულია აგრეთვე აფხაზეთის რუსული ადმინისტრაცია, რომელიც ახლოს არ იკარებდა თურქეთიდან დაბრუნებულ ადამიანებს, ან მთავრობის ოფიციალურ ნებართვას მოითხოვდა.

კ. მაჭავარიანი აღნიშნავს, რომ ჭირ-ვარამ გამოვლილი აფხაზი ქალი, ბავში და მამაკაცი ვი-ვიშითა და გოდებით ელოდა თავის ყოფილ ადგილზე დასახლების ნებართვას, მაგრამ გულქვა მოხელეებს არ ადარდებდათ მათი ბედი, ნაირფერი მიზეზ-მიზეზებით მათ ყუბანში მიერეკებოდნენ, ან საუკეთესო შემთხვევაში, მხოლოდ ზღვიდან მოშორებულ მთებში დასახლების უფლებას აძლევდნენ. რუსი მოხელეების ამგვარი მოქმედების მხილება კ. მაჭავარიანს საფრთხეს უქმნიდა, მაგრამ იგი მზად იყო სათანადო მსხვერპლი გაეღო („Черноморский вестник“, №254, 14 июля, 1907.)

აფხაზ მუჰაჯირთა მხარე ხედდის იზიარებდნენ გამოჩენილი ქართველი მოღვაწეები: გორბელიანი, ი. ჭავჭავაძე, ი. გოგებაშვილი, ა. ყაზბეგი და სხვები, რომელთა საერთო აზრით, კავკასიის ხალხებისადმი თავს დატყუბილი უბედურების მიზეზად თურქეთისა და რუსეთის იმპერიათა სიხარბესა და დამპყრობლურ პოლიტიკას მიჩნევენ.

თავის კორესპონდენციაში „საშინაო მიმოხილვა“ ი. ჭავჭავაძე სასტიკად ამხელდა თურქეთისა და რუსეთის ხელისუფალთა გაუმაძლარ მისწრაფებას დაე-საკუთრებინათ კავკასია. ი. ჭავჭავაძე წერს, რომ თუ რუსეთის მთავრობას სურს განამეხუფი აფხაზეთისათვის მოწყალეობა გაილოს ან კეთილი გული უჩვენოს მას, ეს სწორედ ახლაა საჭირო, როცა ხალხი შეღალს ითხოვს.

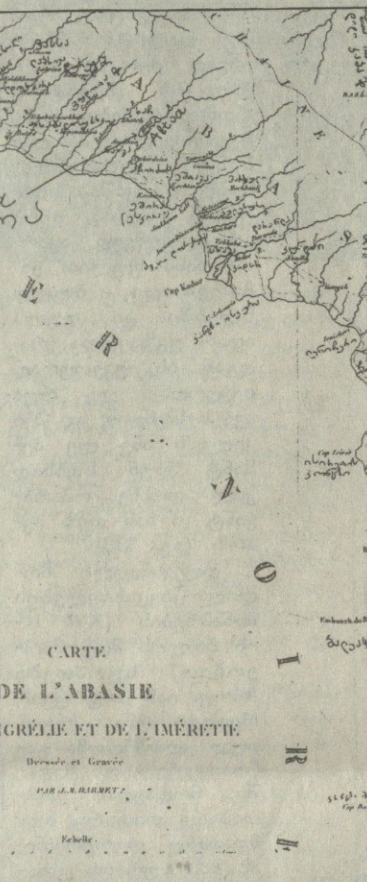
გ. ორბელიანი კავკასიის მოსახლეობის თურქეთში გაქცევაში პირდაპირ ადანაშაულებდა მეფის მოხელეებს: „По моему глубокоу убеждению, где правители гнетутся о благосостоянии населения, там не проявляется фанатическое чувство против правительства.“

აფხაზებს მრავალჯერ გამოეხმაურენ და მხურავლუ თანაგრძობა გამოუცხადეს ლ. მჭედლიშვილმა, თ. ყორღანიამ, ა. ხახაზაშვილმა, დ. ყიფიანმა, ნ. ჯანაშიამ, ზ. ჭიჭინაძემ და სხვებმა. აფხაზებისადმი თანაგრძობა არაერთხელ გამოხატა თბილისის რუსულმა უწყებებმა „ტოვლისკი ვედომოსტამა“, „ტოვლისკი ვესტნიკმა“ და სხვ. ყოველივე ამასთან დაკავშირებით, ზ. ანჩაბაძე და გ. ძიძარა წერენ: „Представители передовой грузинской общественности относились к абхазскому народу, испытавшему сполна все превратности судьбы, в духе понимания его национальных чаяний, сознания

своего братского долга в содействии прогрессивному развитию Абхазии.“

იმვე მკვლევართა განსჯით, „Илья Чавчавадзе глубоко волновал мохаджирский вопрос. В своих статьях, вышедших под общим названием „Внутреннее обозрение“, он неоднократно касался этой трагедии горцев Кавказа и резко обинял правящие круги султанской Турции и царской России... Илья Чавчавадзе проявлял большую заботу и о расширении школьной сети в Абхазии.“

დიდი სიმპათიითა და გულწრფელი სიყვარულით ეკიდებოდა აფხაზებს აკაკი წერეთელი, რომელმაც მათ ტრადიციებსა და ზნეჩვეულებებს შესანიშნავი პოემა „გამზრდელი“ უძღვნა.

გამოჩენილი პედაგოგი და დემოკრატი იაკობ გოგებაშვილი წერს, რომ თავისი წარმომავლობითა და ყოფა-ცხოვრებით აფხაზები ყველაზე ახლო დგანან ქართველებთან. ის აფხაზებს შეასენებდა, რომ შუასაუკუნეებში ისინი შედიოდნენ ერთიან ქართულ სახელმწიფოში: „К переводу богослужебных книг на абхазский язык и совершенно богослужения на этом языке некоторые корреспонденты газет отнесаются недружелюбно. Меня это крайне удивляет. Правда, Абхазия в течение многих столетий составляла часть политического тела Грузии, богослужение там совершалось на грузинском языке и письменность там была грузинская, по желанию самих же абхазов „Пресвященный Кирион сильно сочувствовал созданию абхазской письменности и литературы и даже просил меня принять участие в составлении национального руководства по абхазскому языку.“

ცნობილია, რომ მე-8-10 საუკუნეებიდან მთელ დასავლეთ საქართველოში ბერძნული ენა შეიცვალა ქართულით, რომელიც სამხერლო ენად რჩებოდა საკუთრე აფხაზეთში მე-19 საუკუნეშიც, მაგრამ რუსული იმპერული პოლიტიკის მეოხებით, როდესაც აფხაზეთში ქართული ენის დევნა და რუსული ენის ძალდატანებით გავრცელება მიმდინარეობდა, სწავლულმა გენერალმა პ. უსლარმა კირილიცის საფუძველზე 1862 წელს აფხაზური ანბანი შეიმუშავა, მაგრამ იმის გამო, რომ ეს შეუსაბამო და მოუხერხებელი იყო აფხაზურისათვის დამახასიათებელი ბგერების გამოსაცემად, 1892 წელს კ. მაჭავარიანმა და აფხაზური ლიტერატურის ფუძემდებელმა დ. გულიამ სცადეს „აფხაზური ანბანის“ გამარტივება, მაგრამ ვერც იმან გაამართლა. შემდეგ ნ. მარის მეშვეობითაც (ლათინურის საფუძველზე) შეიმუშავდა ახალი აფხაზური ანბანი, მაგრამ არც ეს აღმოჩნ-

და წარმატებული. ამის შემდეგ 1938 წ. დ. გულიამ, ა. შანიძისა და ს. ჯანაშიას მეტაურობით, ქართული ასოების საფუძველზე შეიქმნა აფხაზური ანბანი. მაგრამ საბჭოთა ხელისუფლებაში ვითარების შეცვლის გამო, 1954 წელს, რუსულის საფუძველზე ხელახლა შემუშავდა აფხაზური ანბანი, რომელიც უთუოდ უკან გადადგმული ნაბიჯი იყო, რადგან, თავი რომ დაეცა, აფხაზეთში ქართული კულტურის საუკუნოვანი ტრადიციები, რუსული ყოველმხრივ უფრო შორს დგას აფხაზურთან, ვიდრე ქართული, მაგრამ საქმე რუსულ კოლონიალურ პოლიტიკის მიზან-მიმართულებაშია და არა საქმის უკეთესად და სწორად გადაჭრისადმი მზრუნველობაში.

ქართული სწავლებლის სხვა დროსაც მრავალჯერ გამოეკონტაინენ აფხაზებს, რათა მათთვის ძმური დახმარება და მხარდაჭერა აღმოეჩინათ საკუთარი კულტურის შექმნასა და ჩამოყალიბებაში, რომლის უამრავი წარმატებული შედეგები საყოველთაოდაა ცნობილი.

ქართველი ინტელიგენციის ამაგი და მხურავლუ თანაგრძობა უკანასკნელ დრომდე ახსოვდა მონიაცე აფხაზთა საზოგადოებას, რომელთა წარმომადგენლები მადლიერების გრძნობით ეკიდებოდნენ მთელ ქართველობას.

თანამედროვე მოფაშისტო სეპარატისტებთან სწავლულ წერს გ. ძიძარა, რომ მონიაცე ქართველი ინტელიგენციის წარმომადგენლები ყოველთვის გულსისყურითა და სიყვარულით ეკიდებოდნენ და ეხმარებოდნენ აფხაზთა საჭირობორტო საკითხებს, მხარს უჭერდნენ მათ რუსეთის თვითმპყრობლობისა და ოსმალთა აგრესიის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

აფხაზეთის ჭირსა და ლიხნის იზიარებდა ისეთი პროგრესული და მონიაცე ბეჭდვითი ორგანო, როგორც იყო გაზ. „დროება“. გ. ძიძარას განსჯით, ეს გაზეთი დაწყებული 1867 წლიდან სისტემატურად ეხმარებოდა მუჰაჯირებს და ღრმად თანაგრძობას გამონახავდა მათ მიმართ. მაგალითად, ასეთი შინაარსის წერილები დაიბეჭდა გაზ. „დროებას“ 1867 წ. ნომერ 23-ში, 1878 წ. ნომერ 100-ში, 1879 წ. ნომერ 122-ში, 123-ში და სხვ. აფხაზებისადმი მხარდაჭერისა და თანაგრძობის წერილები იბეჭდებოდა გაზ. „გოლოსში“ და სხვ. (გ. ძიძარა, დასახ. შრომა, გვ. 398).

ქართველ გამოჩენილ მოღვაწეთა შორის, რომლებიც არაერთხელ გამოეხმაურნენ აფხაზთა ტრაგედიას, იყო მწერალი და პუბლიცისტი გიორგი წერეთელი, რომელმაც „გოლოსის“ სპეციალური კორესპონდენტის სახელით არაერთხელ გამოთქვა პროტესტი აფხაზთა მტრების წინააღმდეგ. მისი კორესპონდენციები გაუღენთილი იყო აფხაზ მუჰაჯირებისადმი თანაგრძობითა და სიბრალულით. ის თავგამოდებით უარყოფდა რუსი ჩინოვნიკების ბრალდებას აფხაზეთის მოღალატეობისა და თურქებისადმი ერთგულების შესახებ, იმას, რომ თითქოს აფხაზებმა რუსების წინააღმდეგ სოხუმში ნებით ჩააბარეს თურქებს: „ჩვენ არ ვიცით, წერდა გ. წერეთელი, როგორი პოლიტიკური და სტრატეგიული მოსაზრებით ხელმძღვანელობდნენ აფხაზები სოხუმის ჩაბარების დროს. როგორ? იმ აფხაზთა, რომელიც უძევლესი დროიდან წარმოდგენდა საქართველოს სამეფოს საუკეთესო ნაწილს, ოთხი საუკუნის განმავლობაში იბრძოდა თურქეთის წინააღმდეგ თავისი დამოუკიდებლობისათვის, დაივიწყა ყველაფერი და ხელი გაუწოდა

თავის საუკუნოვან მტერს თავისი კეთილსიმყოფელების წინააღმდეგ.“ (მ. წერეთელი, წერილები კავკასიიდან, „გოლოს“, 1877, №257).

ასევე სერგეი მესხმა აფხაზეთზე და აფხაზებზე 1869 წლიდან თურქეთისა და რუსეთის წინააღმდეგ მრავალი მამხილებელი წერილი გამოაქვეყნა. მან თავისი სარედაქტორო გაზ. „დროებაში“ აფხაზთა უბედურების მიზეზად არაერთხელ დაასახელა რუსეთის და ოსმალეთის იმპერიები. ს. მესხი მრავალჯერ მიესალმა თურქეთიდან უკან დაბრუნებულ აფხაზ და საერთოდ კავკასიელ ლტოლვილებს. მის პუბლიკაციებში არაერთხელ იყო მხილებული აგრეთვე აფხაზეთის კოლონიზაცია და სხვ. (ს. მესხი, ნაწერები, ტ. 1, ფირცხალაგას გამოც., თბ., 1903, გვ. 493-494). აფხაზთა მწარე ხვედრის იზიარებდნენ ა. ყაზბეგი, ლ. მჭედლიშვილი, პ. უმიკაშვილი, თ. ყორღანი, ა. ხახაზაშვილი, დ. ყიფიანი, დ. ბაქრაძე და სხვები.

მე-19 ს. ქართულ შრომაში აფხაზთა დასაცავად მრავალი წერილი და სტატია დაიბეჭდა, რომელთა ავტორები იყვნენ კ. მაჭავარიანი („ქვეყნისკალი“), ნ. ჯანაშია („სამართლები“), პ. ჭარანია, ალ. ჭყონია, ი. სანაია, გ. ბაღდავაძე, კ. ვასალია, შ. დადიანი („ბუფი“), მ. ხასიშვილი („მეტი“), ნ. შენგელია („ობრუხელი“), ა. ჯულიანი („გადაღმევი“), ი. გეგია („ოქუშელი ვაწო“), „მინაკო ვერმიკანაშვილი“, ი. გვარამაძე („კინზე მესხი“), ს. ჯულიანი, გ. ლასიშვილი, ს. ფორცხალაგა და სხვ.

დაბეჭდვითი შეიძლება ითქვას, რომ მე-19 ს. მეორე ნახევრის ქართული პერიოდული პრესის ცენტრში იდგა აფხაზეთის მოვლენები, კერძოდ მუჰაჯირობა და მასთან დაკავშირებული პრობლემები. მოძრა აფხაზების ჭირ-ვარამს, მათდამი სიმპათიებსა და მხურავლუ მხარდაჭერის აუცილებლობას ეკუთვნებოდნენ ისეთი გამოცემები, როგორც იყო: „დროება“, „ივერია“, „ცნობის ფურცელი“, „მოამბე“, „სასოფლო გაზეთი“, „ქრეული“, „საქართველოს კალენდარი“, „შრომა“, „კვალი“, „მწეყმი“, „მეურნე“, „ტიფლისისკი ვესტნიკ“, „ნოვოე ობოზრენი“, „ობოზორ“ და სხვ.

სამწუხაროა, რომ თანამედროვე აფსუა-აფხაზების ნაწილმა დაივიწყა ქართველთა ყველა ამაგი, მხურავლუ თანადგობა და მხარდაჭერა არსებობისათვის ბრძოლაში, აგრეთვე შემოქმედებით შრომასა და ქვეყნის ყოველმხრივ დაწინაურება-განვითარებაში. ქართველებს ათასგზის სიკეთე აფსუებმა ათასგვარი პროვოკაციითა და გნოციდის მიწყობით გადაუღდეს უქვეყლია, რომ თანამედროვე აფხაზმა — ავანტიურისტებმა დაივიწყეს ის უდიდესი უბედურება, რაც თავის დროში მათ წინაპრებს დაატყდა თავს რუსი და თურქი აგრესორები. საგან, დაავიწყდათ თავიანთი წინაპრი მუჰაჯირების ტრაგედია, თურქეთში მშვირ-მსურველ ხეტალი, უსახკარობა საწინილი ეზიდემიები, სტიქიური უბედურებები და სხვა გაჭირვება და ახლა ჩირად არ უღირთ ქართველების ხოცვა-ლეტვა, სახლკარიდან განდევნა, მშვირ-მსურველი ხეტალი და ა. შ.

მაგრამ ის საწინილება, რაც სიკეთის მაგიერ მიეზლო ქართველებს, ყველა აფსუს ბრალი არ არის. უდავოა, რომ ის უბედურება, რაც უკანასკნელ ომში დაატყდა თავს ათეულწილში ქართველს, თუ აფხაზს, არც მხოლოდ აფხაზ ავანტიურისტთა ბრალია, არამედ მათდამი მხარდაჭერა და გვერდში მდგომ იმპერიის მესვეურთა, ასევე მათი სპეცსამსახურების, ჩრდილო კავკასიის კონფედერაციის ავანტიურისტ ლიდერთა და მათდამი აყოლო რეციდივისტ-ქრავებულთა სინდისის საქმე და ნახელავიცაა.

გაბრიელ ბასვიანი
ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

საბაზრო ეკონომიკის დანერგვაზე თუ დაუწერებელმა კანონებმა საქართველოში ბევრი დარგი და სტრუქტურა დაშალა და გააცემტვერა. ჩვენ დემოკრატიულ სახელმწიფოს ვაშენებთ და ეს ბუნებრივია, ძლიერი შთანთქმეს სუსტს... ხანდახან პირიქით რომ ხდება და სუსტი რომ ძლიერის ჩაყლაპვას აპირებს, ამ ნეროლოში სწორედ ამაზე გვირბნება გესაუბროთ. ასეთ ბრძოლაში ძირითადი პირობა კონკურენციაა, მაგრამ ყოველთვის ჯანსაღია კი ეს კონკურენცია? იგი ან მომსახურების ხარისხს, ან სტრუქტურის გაუმჯობესების, ან თუ იმ დარგებში მონოპოლიის დაშლით მიმდინარეობს, მაგრამ როგორ გზებში? დამახინჯების და გაუარესების გზით? ერთი რომ მიიაზივებს, მეორე ყოველგვარი მორალურის გათვალისწინების გარეშე ფეხს რომ დაუდებს? თანაც თუ იმ „მეორეს“ ისეთი ძლიერი მფარველები ჰყავთ, რომლებსაც ყველაზე მეტად საკუთარი ჯიბეების სისქე აუღლებთ, ყველაფერი ნათელია.

ეს ზოგადად... კონკრეტულად ავიასერვისის დღევანდელ მდგომარეობაზე მოგახსენებთ: ალბათ შეგიძინებთა ფესვსაღმლის, ტანსაცმლის, ლინის, თევზის მალაზიებში, საპირკვამხეროებში ჩადგმული ავიასალონების მომრავლება, „მშვენიერად“ ემსახურებიან აქ მგზავრებს, მსოფლიოს ნებისმიერი მიმართულებით ჰყდიან ბილეთებს (ყოველგვარი კვალიფიკაციის გარეშე) ნოქრები, პარკობები, უბრალო დიასახლისები, მომსახურების დონე ზოგან იმდენად დაბალია, პრიმიტიულსაც კი ვერ უწოდებთ, თავიანთ „შემორავულ“ ჯიბურში არც სერიოზული გაანიათ, არც სიგანალიზაცია, პასუხისმგებლობას ერთი და იგივე ბილეთის ორჯერ გაყიდვის გამოიხვეჭენ სტყვიერად კი იღებენ, მაგრამ... ჩვენს მკითხველებშია ბევრი ამოწმდება ისეთი, რომელთაც მთლიან ლამაზ მოგონებად არ უნდა ჰქონდეთ დარჩენილი, თავიანთ ნაყიდ ბილეთზე სხვა მგზავრი რომ დასვედრათ თანაბარი „მფლობელობის უფლებებით“ განწმინტებული... რატომ ხდება ასე? რატომ ხდება მგზავრები ასეთ საყვედროსალონებს, როცა იქვე, ორ ნაბიჯზე

საქართველოში ბევრი დარგი და სტრუქტურა დაშალა და გააცემტვერა.

აბა ჰე, ზინ ზის შეჰამს! ანუ ზინ უფრო კარგად აჰმეხს... ჯიბეებს!

მშვენიერი, კეთილმონყობილი, ყველანაირად ექსცესებისგან დაზღვეული ავიასერვისი? მოგესხენებათ, ქართველი კაცის სიზარმაცე, ზედმეტი ორი ნაბიჯის გადადგმას იქვე, „გზაზევე“ შემხვედრი სალონების ნებისმიერი ხარისხის, მომსახურებას ამჯობინებენ, თანაც როცა ასეთი

თანხა... „იმ დიდი მოსტრის დაშლა ცვადათ, ავიასერვისის მონოპოლია რომ ეჭირა ხელით“ გვითხრა ავიაციის დეპარტამენტმა. ერთი „მონსტრის“ დაშლით მეორე „მონსტრის“ შექმნა, გამოკვება და გასუქება ნეტა ვისთვის არის საჭირო, ვითომ მგზავრებისა და სახელმწიფო ბიუჯეტისთვის?! როცა რუსთაველის პროსპექტიდან რამდენიმე წლის წინ სახელმწიფო ავიასერვისის სალონები აყარეს და მინისტრმა კომპლექსში ჩააბრძანეს, ამის მიზეზები რუსთაველის პროსპექტის რეკონსტრუქცია გახდა. იქნებ ამ ადგილას მარტინ ბაუერის ნარმომადგენლობის გარდა თურქული რესტორის აშენება „წინასწარ იყო გათვალისწინებული?“ რუსთაველის ორი მესამედი ისედაც თურქებზეა გაყიდული, ეს ერთი

მოსული შეზარხოშებული მოქვიეები და დარბაზის აკუსტიკასაც თუ გაითვალისწინებენ, თავიანთი ვოკალური მონაცემების უკეთ შემომეხებასაც მოახერხებენ... ხუმრობა იქეთ იყო და ავიაციის ან მინისტრებში ჩაშვება თავიდან დროებით იყო გათვალისწინებული, წერეთლის პროსპექტზე უნდა აშენებულიყო უზარმაზარი კომპლექსი, სადაც ყველანაირი სახის ტრანსპორტის ხელმძღვანელობა და სერვისი უნდა განლაგებულიყო. ეს, რა თქმა უნდა აღარ მოხერხდა და მინისტრებში ჩაბრძანებულ ავიაციის ორივე ჩასაცვლელებში, პირდაპირ მათი კიბეების თავში ჩაუდგეს აუარებული უკარო (სადაც მთლად ვინაგვრად გადადის), უფაჯერო, თუ ათასწარად დახებიერებული ჯიბურები. იქვე, ორ ნაბიჯში, საპარკობებში, არც მეტი არც ნაკლები, ერთი კვადრატული მეტრი ფართის ფიცრული „შემორავული“ სალონის მოლარეს ვითხებ, რომელ ავიაკომპანისა ეკუთვნითმეთქი, „არც ერთსო“ — მიპასუხა. „ეს როგორმეთქი“, როცა გავიკვირე საბაზრო ეკონომიკის კანონების თავისუფლების „უცოდინარმა“ უურნალისტმა, „რა შენი საქმეა, დამოუკიდებელი შპს ვარ, ყველა ავიაკომპანისთან ხელშეკრულებები მაქვს დადებული“ — გამაცნობიერა მოლარე

ნებისმიერ სალონში, სადაც ცხვირის ტყვეს ჯიბურს, მხატვრული ადგილი შეარჩიოთ კარგად, არ იძინებს, „ჯანსაღი კონკურენცია“ კანონიც ხელს არაფერში შევიშლით და მორჩა, თვითონ „ვერ ახერხებენ“ ავიასერვისის პროფესიონალი, კვალიფიციებული პერსონალი მგზავრთა მომსახურებას და „როგორმე“ დახმარეთ! ავიასერვისის „მინ“ სალონებზე გაცემული ლიცენზიების საერთო რაოდენობის დასახლებას ავიაციის დეპარტამენტის შესაბამის სამსახური რატომღაც თავს არიდებს,

შპს-ის ასეთია: „ჩვენ თითო სააგენტოზე 1 ლიცენზიას ვცემდით“.

„გზაზევე“ შემხვედრი, ყოველნაბიჯზე „დადგმული“, „მიდგმული“, „ჩადგმული“, თუ „შედგმული“ საბაზრო ეკონომიკის ეს „შეიღებები“ მათი „მფლობელი მამიკოების“ ჯიბეებს იცით როგორ „ასუქებენ“?

ოფიციალურად ასეთი „მინ“ სალონების ლიცენზია 300 ლარი ღირს, არაოფიციალურ გადასახადსაც თუ გავითვალისწინებთ და იმასაც დაეუმატებთ, რომ ასეთი სერვისის წერტილები თვეში 850 ლარით „იბეგრებიან“, მშვენიერ თანხასაც მივიღებთ.

დიდი მათემატიკოსობა არ არის საჭირო იმის შესადარებლად, რომელი უფრო მოგებინა მავანათთვის: ოფიციალური, სახელმწიფო სტრუქტურის ავიასერვისიდან ამოკეპული დაბეგრის 20%, შენობის ცვეთის იჯარის 1%, სხვა უმნიშვნელო, მათ ჯიბეებში „არ მიმავალი“ გადასახადები თუ ამ ავიასერვისის ირგვლივ სოკოებივით „ამოუფუხნებული“ ფარულულებიდან მოხვეტილი

ისე... იქნებ გაცვალათ ადგილები თურქ მერსტორნებსა და ავიასერვისის მესვეურთ, იქ, ქვევით, მშვენიერად განიკვირებულ, მარმარლოთი მოპირკეთებულ მინისტრებში მოედანზე საცკეკო დარბაზსაც „დაიპყრობენ“ რესტორნებიდან გა-

ემ და ზედ თავისი პროტესტით მოაყოლა, „სრულებით არ მჭირდება გაზეთში რაიმეს დაწერა“.

გათვალისწინოს ჩვენმა მკითხველმა, ავიანობების გაყიდვა საკმაოდ „სარაფინო საქმეა“ და თუ ვიბეზე ხელს კარგად გაიკრავთ,

პასუხი ასეთია: „ჩვენ თითო სააგენტოზე 1 ლიცენზიას ვცემდით“. მაშინ ვინღა გასაცა ლიცენზიები თითოეულ პატარა სალონზე?

მიუხედავად იმისა, რომ დეპარტამენტში კონკრეტულ ციფრს არ გვისახელებენ, მკითხველი ბრმა არ არის, კარგად ხედავს ასეთი სალონების რაოდენობას ქალაქში და 200-მდე თვლაც შეუძლიათ... ავიაციის დეპარტამენტის თავმჯდომარემ, ბატონმა ჯემალ მარგველიძემ სადღესოდ ლიცენზიების გაცემა შეწყვიტა. ალბათ, ბოლოს და ბოლოს ბატონი ჯემალიც დაინტერესდა, რამდენად შეესაბამება და აკმაყოფილებს ლიცენზიების გასაცემ თუნდაც მინიმუმ სხვადასხვა სალონები და შესაბამის სამსახურს უკვე გაცემული ლიცენზიების გადაღებება დაავალა.

ნატბ სალსუშპაძე P.S. რომელი გაიმარჯვებს ამ დიდი და პატარა, ლამაზ და გონჯი, საჭირო და არასაჭირო, საღვლეული, პროფესიონალური სერვისისა და მახინჯი კონკურენციის ბრძოლაში, მომავალი გვიჩვენებს, ნუთუ ისევ ის, ვინც უკეთ „აჰმეხს“ მავანთა... ჯიბეებს?!

„ელიზელთა“ ადვოკატების პირველი პრესკონფერენცია

საბჭოური ტოტალიტარიზმის მარუხებით შებოჭილ ადვოკატს საჯაროდ, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით კი არა, თვით სასამართლო პროცესზე არ ჰქონდა თავისი პოზიციის სრულყოფილად გამოხატვის საშუალება. პარტიატვივის კრებებისა და სახელდასხელოდ მომზადებულ „ხალხის წარმომადგენელთა“ თავკილობებზე გათიამაშებული „ალმწიფობის“ საფუძველზე წყვეტდნენ, თუ რა საჩანჩქელ უნდა დაედგინა სასამართლოს და „სახალხო მოსამართლეთ“ „კეთილსინდისიერად“ ასრულებდა „პარტიისა და ხალხის“ დაუღებებს.

უღვრა, ყოველივე ამან უარყოფითად იმოქმედა იმ მოსამართლეთა და ადვოკატთა მენტალიტეტზე, რომლებმაც ის შვაბნელი პერიოდი გამოიარეს და დღესაც დემოკრატიული ღირებულებების დეკლარირების პრობლემაში, განაგრძობენ თავიანთ მოღვაწეობას.

სწორედ ამ მენტალიტეტით უნდა აისხნას ის გაღიზიანება და აგდებული დამოკიდებულება, რასაც პოლიციის, პროკურატურის, სასამართლოსა და ადვოკატურის მუშაკთა უმრავლესობა ამჟღავნებს დემოკრატიის უზრევლესი გარანტის — თავისუფალი პრესის მიმართ...

„ელიზო“ „ომეგას“ გახმაურებულმა სასამართლო პროცესმა ბიძგი მისცა სამართლებრივი სახელმწიფოს დამკვიდრებისათვის აუცილებელ ისეთ სახელს, როგორიც „დაზარალებული“ და „დაზარალებულ“ მხარეთა ადვოკატების პრესკონფერენციებია.

მასმედიასთან ურთიერთობის ამ უწყვეტური ფორმის ჩვენს საზოგადოებაში დამკვიდრების პრობლემატურ ადვოკატ ქართლოს ღარიბაშვილს, დაზარალებული ფირმა „ომეგას“ — ადვოკატებს — თემურ გვიზიანს, თამაზ ხორჯუაშვილს, თამაზ რუხაძეს და მარკა სვანიძეს ეკუთვნის. მათ მიერ მოწყობილმა პრესკონფერენციებმა, სადაც ფაქტებზე დაყრდნობით ხდება ურნალისტების ინფორმირება „ელიზელთა“ ბანდის (ასე უწოდებს მას პროკურატურა — თ. ქ.) მიერ კონკურენტი ფირმა „ომეგას“ ჩამოსაცილებლად ორჯერ განხორციელებული „ბანდიტური

„ელიზელთა“ ადვოკატების პირველი პრესკონფერენცია

თავდასხმების“ დეტალებზე, „ელიზელთა“ ადვოკატების აღმოჩენაზე გამოიწვია, თუმცა, საინინალმდეგო პრესკონფერენციის მოწყობაზე, „ელიზო“ „ომეგას“ — სასამართლო პროცესის მიმდინარეობის ოთხი თვის მანძილზე არც უფიქრიათ.

ფურნალისტმა ელზა ჯმუხაძემ, გაზეთ „გაუზნებულ ფაქტებში“ — (1998 წ. № 30) ამ „დუმილს“ — ასეთი ახსნა მოუდებინა: „მართალია, ფირმა „ელიზის“ ხელმძღვანელობა თვლის, უკვე საკმაო მასალა დაგროვდა საიმისოდ, რომ მანაც მოაწყოს პრესკონფერენცია, ამ ნაბიჯისაგან ის ჯერ-ჯერობით თავს იკავებს, რადგან საამისოდ არავის სცხელა — პირველ რიგში ფირმის პრეზიდენტის სიცოცხლის გადარჩენა მთავარია“.

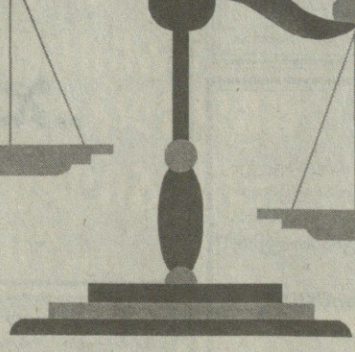
როგორც ჩანს, ფირმა „ელიზის“ პრეზიდენტის თამაზ ელიზბარაშვილის სიცოცხლეს საფრთხე აღარ ემუქრება (ღმერთმა ჯანმრთელად ამყოფოს) და „ელიზელთა“ ადვოკატებზე გაბედეს, აღნიშნულ საქმეზე სასამართლოს მიერ განაჩენის გამოტანამდე გაემართათ თავიანთი პრესკონფერენცია და ის „საკმაო მასალა“ გაეცნოთ ფურნალისტებისათვის, რომელზედაც ქალბატონი ელზა მიაჩნებდა თავის სტატემაში.

პრესკონფერენციაზე განსახილეთა 11 ადვოკატიდან მხოლოდ 7 გამოცხადდა — ქალბატონები: ია პატარავა, ნანა ცხვარიანი, ნონა ქობულავა, მანანა სახლთხუცივილი, ბატონები: ოთარ გამყრელიძე, ლევან ზაიჩიკი და ოთარ ჩიღოშვილი.

მისასაღმებელია, რომ „ელიზელთა“ ადვოკატებმა, პრესკონფერენციის მოწყობით, დაადასტურეს სასამართლოს მიერ გან-

აჩენის გამოტანამდე მასმედიასთან ამ ფორმით კონტაქტის მინიშნელობა. ამით მათი ის ექვცე გაბათილდა, დაზარალებული ფირმა „ომეგას“ ადვოკატების პრესკონფერენციებს სასამართლოზე შეგავლენის მიზნით მოწყობილად რომ ასაღებდა.

პრესკონფერენციაზე, რომელსაც ფურნალისტ ელზა ჯმუხაძე უძღვებოდა, ადვოკატებმა, ძირითადად,

ის დაცვითი სიტყვები გაიმორეს, რაც სასამართლოზე წარმოთქვს თავიანთ მარნუნებულ განსახილეთა დასაცავად.

ადვოკატებს არ უარყვიათ ფირმა „ომეგასზე“ ე.წ. „ელიზელთა“ 2-ჯერ შეიარაღებული თავდასხმის ფაქტი, მაგრამ სწორად არ მიაჩნიათ მომხდარი დანაშაულის კვალიფიკაცია (ბანდიტიზმი არ იყო), ხელოვნურად გაფართოებულად თვლიან იმ პირთა წრეს, რომელთაც აღნიშნული დანაშაულის ჩადენის გამო სასამართლებს, (ფრ. დავითიანი, გ. სვანიძე და ზ. ნიორაძე უდანაშაულოდ არიან), პრეტენზია აქვთ ფირმა „ომეგას“ მიერ სასამართ-

ლოსათვის წარდგენილი სამოქალაქო სარჩელის დაკმაყოფილებაზეც (იმდენი თანხა არ გაუტაციათ) და ა. შ.

ვინაიდან, პრესკონფერენციის დრო შეზღუდული იყო და შეიძვე ადვოკატმა წარმოთქვა „დაცვითი სიტყვები“, ყურნალისტებს დრო აღარ გვეყოფოდა კითხვის დასამელად (ერთ პრესკონფერენციაზე ეს შეუძლებელიცაა) და რაც

დავსცილი, იმაზეც ვერ მივიღეთ ამომწურავი პასუხი. თუმცა, როგორც დაგვირდნენ, ჩვენს მიერ საინტერესოდ მიჩნეულ კითხვებს პრესის ფურცლებზე გაცემა პასუხი და, ცხადია, დაეყბაულადი. ადვოკატმა ია პატარავამ პრეტენზია გამოთქვა გაზეთ „საქართველოში“ გამოქვეყნებული ჩემი სტატიის სათაურის გამო — „პროკურატურამ „ელიზელთა“ ბრალი დადასტურებულად მიიჩნია“.

ქალბატონ იას განვემარტავ, რომ „ელიზის“ „ომეგას“ სასამართლო პროცესზე, სამსჯავროს გამოძიების დამთავრების შემდეგ, საბრალდებო სიტყვაში გამოსულმა პროკურორებმა მართლაც დადასტურებულად მიიჩნეს განსახილეთა ბრალი, მოითხოვეს დამნაშავეებად მათი ცნობა და მათ შესაფარდებულ სასჯელზეც (თავისუფლების აღკვეთა 5-დან 12 წლამდე) მისცეს რეკომენდაცია სასამართლოს.

ბუნებრივია, საბოლოო სიტყვა სასამართლო კოლეგიას ეკუთვნის, მაგრამ ბრალდების მხარდამჭერი პროკურორების საბრალდებო სიტყვიდან ამოღების, დაუმახინჯებულად ფირმა მივეცი სათაურად ჩემს სტატიას და მე ამაში ვერაფერ „დანაშაულს“ ვერ ვხედავ.

ამასთან, წინასწარი გამოძიებ-

ის მიერ ეწოდა ამ სისხლის საპართლოს საქმეს „ელიზო“ „ომეგას“ სახელი, ასევე მოიხსენია იგი რესპუბლიკის გენერალურმა პროკურორმა ბატონმა ჯემალ მარგველიძემ ამასწინათ გამართულ მთავრობის გაფართოებულ სხდომაზე სიტყვით გამოსვლისას და რატომ გაღიზიანებთ ურნალისტებიც რომ „ელიზის“ და „ელიზელთა“ ვახსენებთ ხოლმე?

თან, არ დაგვიწყდეთ, რომ ფირმა „ელიზის“ პრეზიდენტს თამაზ ელიზბარაშვილს დღესაც წაყვებულნი აქვს ბრალი ფირმა „ომეგას“ საინალმდეგოდ შექმნილი ბანდის მეთაურობაში და მხოლოდ მისი „ავადმოყოფილი“ გამოა შეჩერებული იმ ცალკე წარმოებად გამოყოფილი სისხლის სამართლის საქმის გამოძიება, რომლის განახლება და დამთავრებამდე ბატონი თამაზი სამართლებრივ და საზოგადოებრივ რეაბილიტაციას ვერ მოახერხებს (თუ გამართლდა).

რეაბილიტაციის პროკურატურას იგი „ელიზელთა“ ბანდის მეთაურად მიიჩნია და ჩვენც ამას ვწერთ. ხოლო ის ფაქტი, რომ ამ „ბანდაში“ შედიოდნენ შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლები, კავშირგამბულობის მუშაკი და თ. ელიზბარაშვილის ნათესავები თავიანთ ნაცნობ-მეგობრებთან ერთად, ისევ და ისევ რესპუბლიკის პროკურატურამ დაადაგინა და ამ ბანდასაც „ელიზის“ სახელი უწოდა.

დამერნუნეთ, სანამ იმ შეჩერებული საქმის გამოძიება არ განახლებდა და ნათელი არ მოეჩვენებდა მავანთა მიერ ხელოვნურად „ჩაბნელებული“ დეტალები, იურიდიულად სრული უფლება გვაქვს ვწეროთ „ელიზო“ „ომეგას“ საქმე, და თუ ამით ფირმა „ელიზის“ ბრალდებულ, თავდებში მყოფ პრეზიდენტს თამაზ ელიზბარაშვილს ბიზნესში ხელი ეშლება, სერვის თავის ადვოკატებს დააბრალლოს, დაცვის საეჭვო გზა რომ აირჩიეს წელიწადზე მეტია და არა იმ ურნალისტებს, რომლებიც იმას წერენ, რაც კომპეტენტური ორგანოების მასალებშია დაფიქსირებული.

თამაზ ძველაძე

აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის სახელობის პედაგოგიკურ-კუმანიტარული ინსტიტუტი

თბილისი, თავისუფლების მოედანი, პუშკინის 5
ტელ: 99-60-20, 93-36-93, 99-59-09, 79-50-05 (საღამოს)

აბიტურიენტთა საყურადღებო!

თუ გასურთ: საერთაშორისო მოთხოვნების დონეზე დაეუფლოთ ეკონომიკურ და პუმანიტარულ მეცნიერებებს; მოისმინოთ საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიისა და ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსების, ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და უცხოეთში სერთიფიცირებული პროფესორ-მასწავლებლების ლექცია-სემინარები; ისწავლოთ თანამედროვე კომპიუტერული სისტემით აღჭურვილ უმაღლეს სასწავლებელში;

შეისწავლოთ უცხო ენები თანამედროვე ტექნიკური საშუალებების გამოყენებით; ისწავლოთ ქალაქის ცენტრში; მიმართეთ აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის სახ. საქართველოს ეკონომიკურ-პუმანიტარულ ინსტიტუტს, რომელიც აცხადებს მიღებას 1998-99 სასწ. წლისათვის შემდეგ სპეციალობებზე:

1. საბარათმცოდნეობა (სისხლის სამართალი, სამოქალაქო სამართალი, სამეურნეო სამართალი, საერთაშორისო სამართალი)
2. ავტომატური ენობრივი
3. საბარათ უწყებათა მომსახურება
4. ფინანსები და კრედიტი (საგადასახადო საქმე, საბანკო საქმე, საბაჟო საქმე, სახ. ბიუჯეტი, სადაზღვევო საქმე)
5. საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობები (საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების მეცნიერება, საერთაშორისო ბიზნესი, საერთაშორისო სავალუტო-საკრედიტო ურთიერთობები)
6. სასოფლისკულტურა, აუდიტი, კონტროლი;
7. წარმოების ეკონომიკა და მართვა (მარკეტინგი, მენეჯმენტი);
8. საზღვარგარეთის ქვეყნების ენა და ლიტერატურა (ინგლისური, გერმანული, თურქული);
9. შერჩევითი სპეციალობები;
10. ისტორია;
11. ქართული ენა და ლიტერატურა;
12. დამატებითი განათლების ჰედაგოგია და მართვა;
13. ჰედაგოგის ფსიქოლოგია — სპეციალური
14. ხელოვნებათმცოდნეობა

ინსტიტუტში სწავლის ხანგრძლივობა ოთხი წელი. საბუთები მიიღება 2 აგვისტომდე, ყოველდღიურად (გარდა შაბათ-კვირისა) 11-დან 17-საათამდე III სართ. ოთახი 507. მისაღები გამოცდები დაიწყება 3 აგვისტოდან. II ეტაპზე საბუთები მიიღება 25 აგვისტომდე. გამოცდები 26-30 აგვისტოს.

საბუთები — საშუალო ან საშუალო სპეციალური განათლების დამადასტურებელი დოკუმენტი, ფოტოსურათი 3-4 ოთხი ცალი. ლტოლვილები და მრავალშვილიანი ოჯახის წევრები გადაიხდიან სწავლის საფასურის 80%-ს. წარჩინებული სტუდენტები განთავისუფლდებიან გადასახადისაგან და დაენიშნებათ სტიპენდია. ინსტიტუტში ფუნქციონირებს ბუღალტერიისა და უცხო ენების შემსწავლელი კურსები. მომავალში გათვალისწინებულია ბაზრის კონიუქტურის შემსწავლელი ცენტრის დაარსება და მასში ინსტიტუტის სტუდენტების დასაქმება.

უმაღლეს დამატებულელები გასაუბრებით ჩაირიცხებიან შესაბამის კურსზე. საბუთები — უმაღლესი განათლების დიპლომის ასლი და ფოტოსურათი 3-4 ოთხი ცალი.

ინსტიტუტის დამფუძნებელია საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემია. რექტორია ამ აკადემიის პრეზიდენტი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპოდენტი, ნიუ-იორკის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი პროფ. ლეო ჩიქავა.

შენიშვნა: ეურნალისტიკის ფაკულტეტზე იქნება სპეციალიზაცია შემდეგი განხრით: ეურნალისტიკა-ეკონომისტი, ეურნალისტიკა-უცხო ენების გაძლიერებული სწავლებით, ტელევიზიონალიტი, რადიოეურნალისტი და საგაზეთო საქმე. სტუდენტები ხელშეკრულების საფუძველზე საგაზეთო საქმეს პრაქტიკულად შეისწავლიან გაზეთ „საქართველოს“ რედაქციის ბაზაზე. ტელე-რადიოეურნალისტიკის შესაბამის ტელე-რადიოკორპორაციასთან შეთანხმების საფუძველზე. სათანადო მონაცემების მქონე სტუდენტებს (შერჩევით) შესაძლებლობა ექნებათ იმუშაონ გაზეთ „საქართველოს“ რედაქციაში. რედაქციის ტელ: 93-20-36, 93-18-41.

ვულოცავთ გაბედნიერებას შორენა ბასარიას და ზურაბო აპოპიას. გისურვებთ დიდ სიყვარულს, ბედნიერ და ლამაზ ცხოვრებას, სასახელო შვილების აღზრდას და უღვევ სიხარულს თქვენს მშობლებთან და ახლობლებთან ერთად.

ინარაი და გავაზარაი.
თქვენი სერგო, თეა, ლაშა, ნათია, ინგა ჯანაშვილები.

ჩემს დიდ მეგობარს, სასიქადულო მამულიშვილს, ნამდვილ კაცს და მეგობარ პატრიოტს, ბატონ ომარ ჯანალიძეს ვულოცავ დაბადების დღეს. ძვირფასო ომარ! გისურვებ ჯანმრთელობას, დღეგრძელობას, მხნეობას და ყველა ჩანაფიქრის ხორცშესხმას შენს შესანიშნავ ოჯახთან ერთად.

სერგო ჯანაშვილი

ჩვენს შვილს, ინგა გურჯიძეს, ვულოცავთ დაბადების დღეს. ინგა! შენს საყვარელ მეუღლესთან, ლაშასთან ერთად, გისურვებთ ბტკიცე ოჯახის შექმნას, დიდ სიყვარულს, გამრავლებას და უსაზღვრო ბედნიერებას შენს მეუღლესთან, მშობლებთან და ყველა ახლობელთან ერთად.

შენი სერგო, თეა, ნათია.

აბიტურიენტთა საყურადღებო!

საქართველოს ღია პუმანიტარული უნივერსიტეტი გინვეთ სასწავლებლად შემდეგ სპეციალობებზე: საქართველოს ისტორია, სამართალმცოდნეობა, ეკონომიკა, ეკოლოგიისა და ბუნებათსარგებლობის, ტურიზმის ორგანიზაცია და მართვა, პედაგოგიკა-ფსიქოლოგია, დაწყებითი განათლება, ხელოვნებათმცოდნეობა.

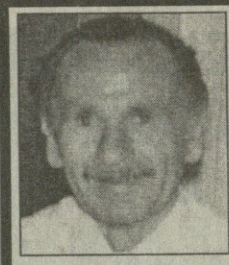
სწავლის საფასური ხელისაწვდომია ყველა მსურველისათვის. ჩარიცხვა იწარმოებს გამოცდების (ტესტირების) საფუძველზე. საბუთების მიღება 27 აგვისტომდე. სწავლა დაიწყება 19 სექტემბერს. სწავლის პერიოდში ვაჟები განთავისუფლდებიან სამხედრო სამსახურში განვებისაგან. დაწვრილებითი ცნობებისათვის მიმართეთ: ქ. თბილისი, დოლიძის ქ. №3, ტელეფონი: 33-11-42 დღისით, 37-28-20 საღამოს.

კ რ ო ს ვ ო რ დ ი

1	2	3	4	5	6
	7		8	9	10
11			12		13
14		15	16		17
		20		21	
		22		23	24
25					28
29		30	31		32
		35			36
37					39

თარაზულად: 1. კუჩაიანი ხარი; 3. შეკუმშვის უნარის მქონე მკვრივი ვანი ქვოსილი ორგანიზმისა; 5. ვაზის ხარი; 7. საქმლის მიღება; 8. ქამა; 9. ნისქილში დასაფეკვაო მარცვლის სადენი ხრელი; 11. მაღალი ფოთლოვანი ხე; 12. კონცხი სოხუმთან, რუსული მიწისქვეშა ლაბორატორიის ადგილსამყოფელი; 13. დიდი ფრინველის ნარ-ნარი ფრენა; 14. შევარდნისმაგვარი მტაცებელი ფრინველი; 16. მტაცებელ ცხოველთა გუნდი; 18. მთის ქვიანი ფრედი; 20. პატარა დროშა; 21. მშვილდის სასროლი ფოხი; 22. წვეთი გამოტყორცნილი წყლის მსხვილი ნაკადი; 24. წყვილი მტევნი აჭრელი ვაზის რქა; 26. ჭობის მცენარე ვინრო ფოთლებით; 27. რესპექტაბელობის გარეგნული გამოვლენა დადებითი ეფექტის მოსახდენად; 28. თევზის დასაბუდელად ხელოვნურად შექმნილი ადგილი; 29. მინის ტურტელი სასმელისათვის; 31. პირველი ბიბლიური მამაკაცი; 33. ორი ევლისის გაერთიანება რომელიმეს მეთაურობით; 35. თვალის ფერადი გარსი; 36. ევროპელ ებრაელთა ენა; 37. ქრისტეს გამყიდველი; 38. ებრაელთა ბიბლიური სამშობლო, რომის პროვინცია; 39. დაფიქრებით გამოტანილი დასკვნა.

შეუღალე: 1. ბუნებრივი დიდი მლაშე წყალსაცავი; 2. მძიმე მწუხარება, გლოვა; 3. სიმაღლე ასახველი საფეხურებიანი მოწყობილობა; 4. წყლული; 5. მიწაზე დაღვრილი დაგუბებული წყალი; 6. ლითონი; ფულის ექვივალენტი; 7. კალენდრის შვიდდღიანი მონაკვეთი; 8. კაპასი, ანჩხი დედაკაცი; 9. ცხვრის ნაშვირი; 10. რამზეც დამდგარი მზის შუტი; 14. მილიანი ღრუ კონუსი; 15. მხარე რუსეთში; 16. ნრძელი ცივი საომარი იარაღი; 17. სიცოცხლის ხანგრძლივობის პერიოდი; 18. მრწამსი; 19. ბიბლიური ბალი; 22. ტუბერკულოზი; 23. გულისნადების შესრულების რწმენა; 24. პარყვი, რეგვენი; 25. ჯიუტი მუშა პირუტყვი; 29. ბატის ნაშვირი; 30. ერთხმანი საოპერო პარტია; 31. დენის პირი; 32. რისაზე ედდაზრი; 33. კავკასიონის მწვერვალი; 34. კავკასიის მთიელთა სოფელი.

გრიგოლ კილანაძე

როგორ გარბის დრო. თითქოს გუშინწინ იყო შენი ბოლო გაღიზნება რომ ვნახეთ, შენი სითბოთი და სიყვარულით ესოდენ გახეიერებულმა შენმა შვილებმა და დეივომ, ცხოვრებაში მუდამ შენმა ერთგულმა თანამეგობარმა.

გალში ცნობილ პედაგოგს, ფიზიკოსსა და ინჟინერს, რომელმაც 18 წელი უხელმძღვანელა, რეფი-შეშელეთის საშუალო სკოლას, დღესაც სინანულისნარევი სითბოთი გისხვებენ შენი მეგობრები, თანამოსაქმენი, ნათესავები, ყველანი, ვისაც შენი მუდამ მომომიარო და მოციმციმე თვალის ცქერის ბედნიერება ჰქონია, რადგან სიკეთის მფრქვეველი, პატრონების ნიშნში, სამართლიანი და იმედგარეულად მომთხოვნი იყავი.

არათუ 53 წლის, ნებისმიერ ასაკის ადამიანის სიკვდილი დიდი უბედურებაა, მაგრამ შენ, გარკვეულწილად ბედნიერება ხარ იმ უდროო გარდაცვალებით, რადგან ვერ ნახე ის უბედურება, რომელიც ამ ბოლო დროს დაატყდა თავს საყვარელ აფხაზეთს, შენს მშობლიურ სამურზაყანოს. რუსის შეგუიანებულმა აფხაზად გადასაღულმა აფხარებმა, როგორც შენ ეძახდი ხოლმე, ბართველთა სისხლის ზღვა დააყენეს. ბევრი შენი სახლიკაცი და მეგობარი მსხვერპლად შეენირო მათ პარაშუს. სიკვდილ გამოქცეული შენი სახლობა ლტოლვილად ვიქციეთ და ახლა დედაქალაქს შემოვიზივნივართ.

მაგრამ იცოდე მამო, ჩვენ შენი შვილები ვართ, ჩვენს კერას აუცილებლად დავიბრუნებთ და იმ ბუზრიდან, რომელთანაც მუსაიფი ესოდენ გიყვარდა, კვლავ ამოვა შენი დოდოს და შენი შვილების დანიებული ცეცხლი.

შვილები: ლეა, გია და გელა კილანაძეები

„გოგო-ლოგო“ მოყვარულთა საყურადღებო!

ქვირას, 9 აგვისტოს ჩატარდა ლატარია „ლოტო 6-42“-ს და თანმხლები თამაშის „სუპერ-7“-ის მე-15 ტირაჟის გათამაშება.

„ლოტო 6-42“-ს მოგებახვედრილი რიცხვებია:
12. 16. 22. 27. 30. 33.

3 რიცხვი — 150 ლარი
4 რიცხვი — 15.70 ლარი
5 რიცხვი — 127.30 ლარი
6 რიცხვი ვერავინ გამოიცივნო. „ჯეკ-პოტი“ 49 025 ლარი გადავიდა მომდევნო ტირაჟში.

„სუპერ 7“-ის მომგებიანი ციფრებია **4 1 4 2 6 0 2**
შემდეგი ტირაჟი შედგება 16 აგვისტოს.

„ჯეკ-პოტი“ 49.025 ლარი

ითამაშეთ ლატარია „ტოტო-ლოტო“!
გისურვებთ წარმატებას!

საქართველოს სპორტის ეროვნული ფონდი

1. რუსეთ-აგსტრალიის კორპორაცია „პანიმექსის“ თბილისის სააგენტო გინვეთ ტურისტულ და ბიზნესტურებში აგსტრალიასა და ოკეანის ქვეყნებში. ტელ. 98-53-95
2. დებურტრების ბაზრის პირველ სართულზე იყიდება პურ-ფუნთუშეულის საცხობი, 45 კვ. მ., თავისი ლიცენზიით, საქრო დანადგარებით (მათ შორის სპეციალური გაზის ლუმელით). დაგვიკავშირდით ტელეფონზე 93-20-36 ან პეიჯერზე 900(70-60). ფასი შეთანხმებით.

მთავარი რედაქტორი
სერგო ჯანაშვილი

ტელეფონები:
რედაქტორი: 93-20-36,
რედაქტორის
მოადგილე: 93-18-41

რედაქციის მისამართი:
თბილისი, თავისუფლების მოედანი, აუზიძის ქ. 5
გაზეთის ინდექსი 66447

გაზეთის დირექტორი: **ელგუჯა ჩხაიძე**
რედაქცია: ზაზა აღაღაშვილი (კომერციული დირექტორი), ვაჟა თვალავაძე (რედაქტორის მოადგილე), კობა კახანაძე (სამართლისა და რეგ. პოლიტიკის განვ. გამგე), თემურ კოხლავაძე (ინფორმაციის განყოფილების გამგე), კორნელიანი (ინფორმაციის განყოფილების გამგე), კორნელიანი (ინფორმაციის განყოფილების გამგე), ქეთი გუგუშვილი, სათუნა ზატაშვილი, ნათია ჭანტურია, მანანა ლობჯანიძე, ნანა ძველია.

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპებით. გამოქვეყნებულ მასალებზე მასხუს ავტორები აკებენ

დამფუძნებელი და გამომცემელი საქართველოს გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტია
რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444

პირამეტრობი: ამალია ვოგრიანიშვილი, აპრილა ჯანაშვილი